

POMŮCKA K UPLATŇOVÁNÍ REPUBLICOVÝCH PRIORIT PÚR ČR 2008

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

ÚSTAV
ÚZEMNÍHO ROZVOJE

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. ÚČEL POMŮCKY	4
3. KE KAPITOLE „REPUBLIKOVÉ PRIORITY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ“	5
OBECNĚ	5
VÝKLAD K JEDNOTLIVÝM PRIORITYM (ČL. (14) AŽ (32) PÚR)	6
4. POUŽITÉ ZDROJE	49
PŘÍLOHA Č. 1: STRUKTURÁLNĚ POSTIŽENÉ A HOSPODÁŘSKY SLABÉ REGIONY 2007 - 2013	50

1. ÚVOD

PÚR ČR 2008 (dále jen PÚR) byla schválena usnesením vlády č. 929 ze dne 20. 7. 2009. Její uplatňování je stanoveno:

- zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen stavební zákon, SZ) a vyhláškou č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti,
- usnesením vlády, které ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních správních úřadů
 - dodržovat PÚR při zpracování koncepčních dokumentů v působnosti jejich úřadů,
 - plnit úkoly stanovené PÚR,
 - spolupracovat s ministrem pro místní rozvoj na vypracování Zprávy o uplatňování PÚR.

Dle ustanovení § 31 odst. 4 stavebního zákona je PÚR závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

Text PÚR je vzhledem k jeho normativní povaze stručný a blíží se spíše právnímu předpisu, což vyvolávalo určité obtíže, které se ukázaly při uplatňování PÚR ČR 2006. Také na základě těchto zkušeností je PÚR doplněna o důvodovou zprávu, ani ta však nemůže postihnout všechny potřebné souvislosti, které je nezbytné zohlednit při jejím uplatňování.

Proto bylo rozhodnuto o zpracování pomůcky, která by měla vysvětlit jednotlivá ustanovení a sjednotit jejich výklad.

Tato pomůcka je zpracována pro kap. 2 „Republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území“. Podle předpokladu Odboru územního plánování MMR bude v budoucnu zpracována další pomůcka pro ostatní kapitoly PÚR.

2. ÚČEL POMŮCKY

V odst. (11) PÚR je uvedeno, že republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území (dále též republikové priority) podle § 31 stavebního zákona určují požadavky na konkretizaci obecně formulovaných cílů a úkolů územního plánování. Pomůcka napomáhá k určení a konkretizaci strategií a základních podmínek pro naplňování priorit v územně plánovací činnosti krajů a obcí. Zároveň pomůcka přináší stručné informace o východiscích při formulování priorit, které respektují příslušné dokumenty EU. Jsou to zejména Lipská charta o udržitelných evropských městech, Územní agenda EU *Pro konkurenceschopnější a udržitelnou Evropu rozmanitých regionů*, Evropské perspektivy územního rozvoje (ESDP), Evropská úmluva o krajině. Pomůcka uvádí doslovné citace, související s jednotlivými prioritami.

Pomůcka k uplatňování PÚR je určena pracovníkům veřejné správy, především pořizovatelům zásad územního rozvoje, územního plánu, projektantům ÚPD, pracovníkům krajských úřadů, kteří se vyjadřují ke konceptu nebo návrhu územního plánu, pracovníkům úřadů územního plánování, členům zastupitelstev krajů a obcí, kteří vydávají územně plánovací dokumentaci a jejichž povinností je dbát na to, aby byla v souladu s PÚR a další odborné veřejnosti.

Rovněž by měla sloužit pracovníkům státní správy, kteří se podílejí na zpracování resortních koncepcí, které mají přímět do území.

Pro stavební úřady je připraven „Metodické sdělení MMR k uplatňování PÚR ČR 2008 v činnosti stavebních úřadů“, kde je zařazen výklad k vybraným prioritám, které mají přímou vazbu na činnost těchto úřadů v rámci územního rozhodování.

3. KE KAPITOLE „REPUBLIKOVÉ PRIORITY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ“

Obecně

Stavební zákon v ustanovení §18 formuluje obecně cíle územního plánování a v ustanovení §19 formuluje obecně úkoly územního plánování, kterými jsou tyto cíle v územně plánovací činnosti naplňovány.

V průběhu dlouhodobé platnosti stavebního zákona se pochopitelně mění a vyvíjejí podmínky území a v návaznosti na to se mohou měnit i požadavky na uplatňování cílů a úkolů územního plánování v územně plánovací činnosti.

Z tohoto důvodu stavební zákon ukládá, že v PÚR, aktualizované ve čtyřletých cyklech, se stanovují republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území (§32 odst. 1 písm. a) SZ), a to s ohledem na aktuální problémy udržitelného rozvoje území České republiky, kterým je zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost. Pro řadu priorit jsou některá témata společná, a proto je nutné jejich uplatňování ve vzájemných souvislostech. Jedná se např. o vytváření předpokladů pro vyvážený vztah územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území, to je pro udržitelný rozvoj území (definice tohoto pojmu viz SZ § 18 odst. 1), vztah ochrany a rozvoje hodnot území obecně a krajiny speciálně, vytváření podmínek pro kvalitní život – dobré životní prostředí, vývoj sídelní struktury/osídlení, venkov (venkovské osídlení a oblasti, jejich souvislosti s městy), zlepšení dopravní dostupnosti území, která má pro udržitelný rozvoj zásadní význam.

Míra uplatnění každé priority závisí na charakteru konkrétního území, na tom, jaký vztah územních podmínek byl zjištěn v rozboru udržitelného rozvoje území, zpracovaném v územně analytických podkladech (dále jen ÚAP) obcí a ÚAP kraje.

Povinnou součástí zásad územního rozvoje je vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území (dle přílohy č. 5 k vyhl. č. 500/2006 Sb.), kde musí být v bodě E popsána míra a způsob naplnění priorit, jež byly schváleny v PÚR. Stejná povinnost je v případě územního plánu, pokud dotčený orgán ve svém stanovisku uplatnil požadavek na posouzení vlivů na životní prostředí, nebo nevyloučil významný vliv na evropsky významnou lokalitu či ptačí oblast. Z tohoto popisu musí být zřejmé, jaký je přínos posuzované ÚPD k uplatňování priorit uvedených v PÚR. Pro splnění tohoto požadavku má zásadní význam kvalita zpracování územně analytických podkladů, např. zjištění hodnot území a sídelní struktury v ÚAP kraje a obcí.

Při uplatňování republikových priorit je nutno respektovat ustanovení odst. (175) PÚR, ve kterém se krajům ukládá:

- spolupracovat s úřady územního plánování,
- využívat a zohledňovat zjištění, vyplývající z ÚAP, zejména z důvodu promítnutí zjištěných problémů do zadání územně plánovací dokumentace.

Výklad k jednotlivým prioritám (čl. (14) až (32) PÚR)

Čl. (14)

Ve veřejném zájmu chránit a rozvíjet přírodní, civilizační a kulturní hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Zachovat ráz jedinečné urbanistické struktury území, struktury osídlení a jedinečné kulturní krajiny, které jsou výrazem identity území, jeho historie a tradice. Tato území mají značnou hodnotu, např. i jako turistické atraktivity. Jejich ochrana by měla být provázána s potřebami ekonomického a sociálního rozvoje v souladu s principy udržitelného rozvoje. V některých případech je nutná cílená ochrana míst zvláštního zájmu, v jiných případech je třeba chránit, respektive obnovit celé krajinné celky. Krajina je živým v čase proměnným celkem, který vyžaduje tvůrčí, avšak citlivý přístup k vyváženému všestrannému rozvoji tak, aby byly zachovány její stěžejní kulturní, přírodní a užitné hodnoty. Bránit upadání venkovské krajiny jako důsledku nedostatku lidských zásahů. (Viz také UAEU, část III. 6 čl. 25, 27; viz také čl. 19 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Text první věty této priority je prakticky shodný s textem první věty § 18 odst. 4 SZ. Při uplatňování této priority je nezbytná znalost hodnot území. Hodnoty není možné stanovovat libovolně a účelově, jejich zjištění je úkolem ÚAP. Uplatňování této priority souvisí s úkolem územního plánování uvedeným v § 19 odst. 1 písm. b) SZ – „stanovovat koncepci rozvoje území, včetně urbanistické koncepce s ohledem na hodnoty a podmínky území“ a dále s úkolem uvedeným v § 19 odst. 1 písm. i) SZ – „stanovovat podmínky pro obnovu a rozvoj sídelní struktury a pro kvalitní bydlení,“. Tímto ustanovením zákona i textem této priority jsou akceptovány požadavky „Evropské úmluvy o krajině“, která vstoupila pro Českou republiku v platnost 14. 10. 2004 (viz č. 13/2005 Sb. Mezinárodních smluv) ^[14.1].

Požadavky definovat "cílové charakteristiky krajiny", které jsou obsaženy v „Evropské úmluvě o krajině“, jsou promítnuty do obsahu ÚAP obcí, ve kterých v položce č. 17 a 18 jsou sledovaným jevem oblasti a místa krajinného rázu a jejich charakteristiky.

Zásadní význam má uplatňování textu priority:

Tato území mají značnou hodnotu, např. i jako turistické atraktivity. Jejich ochrana by měla být provázána s potřebami ekonomického a sociálního rozvoje v souladu s principy udržitelného rozvoje. V některých případech je nutná cílená ochrana míst zvláštního zájmu, v jiných případech je třeba chránit, respektive obnovit celé krajinné celky. Krajina je živým v čase proměnným celkem, který vyžaduje tvůrčí, avšak citlivý přístup k vyváženému všestrannému rozvoji tak, aby byly zachovány její stěžejní kulturní, přírodní a užitné hodnoty.

Tento text je významný pro vytváření vyváženého vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území a je prakticky shodný s textem ESDP, kapitoly 3.4.4 „Tvůrčí péče o kulturní krajiny“ článku 151 ^[14.2].

Formulace věty *Ochrana těchto krajin má velký význam, nesmí však znemožňovat ekonomické využití, nebo mu nadměrně bránit*, uvedená v ESDP, byla v prioritě na základě požadavků MŽP změněna na znění *Jejich ochrana by měla být provázána s potřebami ekonomického a sociálního rozvoje v souladu s principy udržitelného rozvoje*. Bez ohledu na rozdíly v těchto formulacích vyplývá z priority požadavek na vyvážený vztah územních podmínek pro udržitelný rozvoj území, tedy skutečnost, že nelze uplatňovat jednostranné přístupy, které zdůrazňují pouze konzervaci stávajícího stavu území a jeho hodnot, ale že je nutno zvažovat a

využívat postupy, které dále umožňují a zachovávají možnosti pracovních příležitostí pro obyvatele v území a tím i pro zachování jeho osídlení. K tomuto požadavku směřuje i poslední věta priority, ze které vyplývá, že tzv. „bezzásadovost“ ve venkovské krajině, která by vedla k jejímu úpadku, je v rozporu s ochranou a rozvojem hodnot území.

V územně plánovací činnosti se kromě veřejných zájmů, uplatňovaných dotčenými orgány na základě zvláštních právních předpisů, uplatňuje i veřejný zájem uvedený ve stavebním zákoně § 18 odst. 4, který je upřesňován textem této priority. Cílem územního plánování je podle § 18 odst. 2 SZ ... *dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území*. Orgány územního plánování dle ustanovení § 18 odst. 3 SZ koordinují veřejné i soukromé záměry a konkretizují ochranu veřejných zájmů.

Ochranu některých veřejných zájmů, uplatňovanou dotčenými orgány, nelze automaticky nadřazovat ochraně a koordinaci veřejných zájmů, kterou v souladu se stavebním zákonem ve své činnosti sledují orgány územního plánování a projektanti územně plánovací dokumentace.

Pouze ve výjimečných případech, stanovených zvláštními zákony, např. na území národních parků, může být prioritně uplatněn takový požadavek, který zcela změní dosavadní charakter území.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Na základě ÚAP kraje je nutné v ZÚR:

- vymezit cílové charakteristiky krajiny (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. f)),
- vymezit oblasti se shodným krajinným typem (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 2 písm. c)),
- identifikovat části území kraje s charakteristickou jedinečnou strukturou (např. urbanistickou, sídelní, krajinnou) (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. e)),
- určit, v které části území je nutná cílená ochrana a ve kterých případech je zapotřebí obnova krajinných celků (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. e)),
- identifikovat upadající venkovskou krajinu (např. z důvodu dlouhodobého poklesu počtu obyvatel, kteří zde bydlí i pracují, poklesu pracovních příležitostí v tomto území).

Pro tyto územní celky musí ZÚR upřesnit územní podmínky koncepce ochrany a rozvoje jejich hodnot (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. e)), tyto podmínky promítnout do požadavků na koordinaci územně plánovací činnosti obcí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. h)). Jedná se zejména o stanovení nadmístních požadavků do zadání územních plánů jednotlivých obcí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. a)).

Požadavky uvedené v této prioritě souvisí s dalšími úkoly, které při pořizování ZÚR vyplývají pro kraje z čl. (174) PÚR. V tomto článku jsou uvedena území, která vykazují relativně vyšší míru problémů zejména s ohledem na udržitelný rozvoj. Právě tato území by měla být v ZÚR upřesněna a vymezena jako nadmístní specifické oblasti.

Při pořizování ZÚR je již ve fázi přípravy aktualizace nezbytná spolupráce krajů s Úřady územního plánování a s Radami obcí pro udržitelný rozvoj území. Významným zdrojem informací jsou ÚAP s potřebnými podrobnějšími informacemi pro vymezení části území, které vyžadují stanovit vhodné změny v jejich uspořádání a vybavení veřejnou infrastrukturou.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Pro uplatnění této priority v územním plánu je zásadní zohlednění širších souvislostí okolí obce, které se promítnou do zadání územního plánu a to zejména uvedením požadavků:

- které „...vyplývají z PÚR, územně plánovací dokumentace vydané krajem, popřípadě vyplývajících z dalších širších územních vztahů „(vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. a)),
- „ ... na řešení vyplývajících z ÚAP“ (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. b)),
- „... na ochranu a rozvoj hodnot v území“ (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. f)),
- „ ... na vymezení zastavitelných ploch a ploch přestavby s ohledem na obnovu a rozvoj sídelní struktury a polohu obce v rozvojové oblasti nebo rozvojové ose“ (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. j)).

Všechny výše uvedené požadavky musí být v zadání formulovány konkrétně. Zásadní význam má nalezení shody v názoru na to, co jsou hodnoty území obce, co je charakteristickým výrazem identity urbanistické struktury obce, struktury osídlení a krajiny, jejíž je správní území obce součástí. Expertní posudek nebo názor pracovníka veřejné správy tedy nemůže plně nahradit vnímání krajiny obyvatelstvem, které v ní žije a hospodaří. Právě v tomto smyslu je třeba také posuzovat a hodnotit případné připomínky občanů, podané k návrhu zadání a případně návrh zadání upravit.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MŽP, MMR a MK.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 16, 20, 21, 22, 31.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (14)

[14.1]

Podle čl. 5 Evropské úmluvy o krajině se Česká republika zavázala:

- a) právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity;
- b) zavést a provádět krajinné politiky, zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny, prostřednictvím přijetí specifických opatření uvedených v článku 6;
- c) zavést postupy pro účast veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik zmiňovaných v písmenu b) výše;
- d) začlenit krajinu do svých politik územního a urbánního plánování, do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky, jakož i do ostatních politik s možným přímým či nepřímým dopadem na krajinu.

Z čl. 6. C. „Vymezení a hodnocení“ vyplývá:

Za aktivní účasti zainteresovaných stran, v souladu s článkem 5 c, a za účelem zlepšení úrovně znalosti svých krajin se každá Strana zavazuje:

- a) I vymežit své vlastní typy krajiny na celém svém území;
II analyzovat jejich charakteristiky, síly a tlaky, které je mění;
III zaznamenávat jejich změny;
- b) vyhodnotit takto vymezené krajiny s ohledem na zvláštní hodnoty, které jsou jim připisovány zainteresovanými stranami a dotčeným obyvatelstvem.

Z čl. 6. D „Cílové charakteristiky krajiny“:

Každá Strana se zavazuje, po konzultaci s veřejností v souladu s článkem 5 c, definovat cílové charakteristiky krajiny pro vymezené a vyhodnocené krajiny.

V čl. 1 Úmluvy o krajině je krajina definována jako

část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů, dle této úmluvy cílová charakteristika krajiny znamená přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny, v níž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány.

[14.2]

(151) Kulturní krajiny přispívají svojí originalitou k místní a regionální identitě a odrážejí historii a vztah lidstva a přírody. Mají značnou hodnotu, například jako turistické atrakce. Ochrana těchto krajin má velký význam, nesmí však znemožňovat ekonomické využití, nebo mu nadměrně bránit. V některých případech je nutná cílená ochrana míst zvláštního zájmu. V jiných případech je třeba chránit resp. obnovit celé krajinné celky. Způsob zemědělské praxe bývá často nejdůležitějším aspektem při odvrácení destrukce kulturních krajin.

ČL. (15)

Předcházet při změnách nebo vytváření urbánního prostředí prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel. Analyzovat hlavní mechanismy, jimiž k segregaci dochází, zvažovat existující a potenciální důsledky a navrhnout při územně plánovací činnosti řešení, vhodná pro prevenci nežádoucí míry segregace nebo snížení její úrovně. (Viz také Lipská charta, bod II.; viz také čl. 29 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

V důsledku narůstající sociální diferenciace obyvatelstva a rozmanitosti nabídky bydlení dochází v České republice k růstu prostorové a sociální segregace, kterou lze definovat jako nerovnoměrné rozmístění různorodých skupin obyvatelstva v území. Taková územní nerovnoměrnost je způsobována koncentrací obyvatel určitých socioekonomických, národnostních a dalších charakteristik ve vybraných lokalitách. Některé druhy a určitá míra sociální a prostorové segregace přináší nežádoucí společenské důsledky.

Prostorová segregace sociálně slabých domácností nebo některých etnických menšin může být doprovázena kriminalitou, nízkou úrovní vzdělání, nezaměstnaností, chátrajícím bytovým fondem, špatnou kvalitou služeb a přispívá k sociálnímu vyloučení.

Určitá míra nerovnoměrného rozmístění sociálních skupin v prostoru má své opodstatnění. Je však nutno řešit problémy v lokalitách, kde se segregace negativně projevuje ve zvýšené míře a je nutno připravovat postupy, mechanismy a nástroje, které pomohou při prevenci vysoké míry této segregace, popřípadě při zmírňování některých jejích důsledků.

Vznik a existence segregovaných lokalit má významné důsledky nejen na místní úrovni, ale i pro společnost jako celek. Pro řešení negativních dopadů tohoto problému neexistuje žádné univerzální řešení. K prevenci vzniku fyzicky a zprostředkovaně i sociálně homogenních oblastí, a naopak k podpoře fyzické, funkční a v důsledku toho i sociální různorodosti prostředí našich sídel, lze využít existující nástroje regulující a ovlivňující rozvoj území, a to zejména územní plánování (vedle investiční politiky na úrovni státu, krajů a obcí).

Identifikací lokalit, případovými studii lokalit segregace, možnostmi využití nástrojů bytové politiky a územního plánování při prevenci a zmírnění negativních důsledků segregace se podrobně zabývá materiál Univerzity Karlovy a Centra pro výzkum měst a regionů *Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava* z roku 2007.

Příznivé urbánní prostředí vyžaduje kvalitní životní prostředí, hospodářskou a sociální soudržnost, péči o přírodní a kulturní dědictví. Dochází-li zejména v obytném prostředí ze sociálních důvodů k prostorové segregaci, může být narušena kvalita tohoto prostředí.

Realizace principu udržitelnosti rozvoje a rovné dosažitelnosti infrastruktury je úkolem všech druhů územně plánovací dokumentace a dalších nástrojů územního plánování.

Sociální rozdíly mohou přispívat i k destabilizaci obcí.

K sociální a prostorové segregaci může docházet i mezi obcemi navzájem. Tomuto nežádoucímu jevu je nutno předcházet, protože pokud k těmto negativním jevům již dojde, náklady a obtíže na nápravná opatření mohou být mnohokrát vyšší. Požadovaným výsledkem je kvalitní urbanistická struktura, zdravé životní prostředí a moderní a účinná veřejná infrastruktura, zlepšení stávajících staveb s ohledem na estetickou kvalitu, technický stav a energetickou účinnost. Nástrojem, vedoucím k odstranění nebo zamezení prostorově sociální segregace je dosahování vyrovnaného standardu kvality životního prostředí, dostupnosti

infrastruktury a dopravní obsluhy. Tento princip lze odvodit např. z dokumentu „Evropské perspektivy územního rozvoje“ (ESDP 1999), ve kterém je uvedeno, že je nutno zabezpečit rovnost v dostupnosti infrastruktury a vědomostí, jako jeden ze tří hlavních politických cílů.

Rovněž Lipská charta o udržitelných evropských městech (sjednaná při příležitosti neformální ministerské schůzky na téma rozvoj měst a územní soudržnost v Lipsku v květnu 2007) podle části II „Věnování zvláštní pozornosti deprivovaným/upadajícím čtvrtím v rámci města jako celku“ se tomuto problému věnuje^[15.1].

Nejdůležitějším principem předcházení vzniku lokalit segregace s negativním dopadem je analýza příčin jejich vzniku. V této analýze je nutno posoudit sociální skupiny, příčiny a mechanismy vzniku lokalit a důsledky a problémy existence těchto lokalit.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Je žádoucí zjistit na území kraje územní podmínky, které by mohly vést ke vzniku lokalit s negativní segregací a na základě toho upřesnit a konkretizovat tuto prioritu v ZÚR (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4., odst. 1 písm. a)).

Na pomoc obcím by bylo rovněž vhodné nechat zpracovat analýzu k tomuto problému, týkající se celého území kraje. V této analýze by měla být věnována pozornost posouzení, kdy již může docházet k projevům negativní segregace.

Pro naplňování této priority je vhodné využít i poznatků z dalších rozvojových dokumentů kraje, především z programů rozvoje krajů / strategie rozvoje krajů.

Dále je nutné v ZÚR zejména:

- vytvořit a konkretizovat podmínky pro rozvoj a udržení pracovních míst zejména v rozvojových oblastech, rozvojových osách a hlavně specifických oblastech (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. b), c));
- v souladu s odst. (173), (174) PÚR vymezit území jako nadmístní rozvojové osy a nadmístní specifické oblasti i s ohledem na prevenci nežádoucí míry negativní segregace;
- podle místních podmínek případně vymezit další nadmístní rozvojové oblasti a nadmístní rozvojové osy a další specifické oblasti nadmístního významu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. b), c)) a stanovit zásady pro rozvoj a změny v územích takto vymezených;
- prověřit potřebu a případně zpřesnit vymezení ploch a koridorů veřejné infrastruktury (dopravní a technické), která by mohla napomoci ke snížení zjištěných disparit v území a vymezit potřebné plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury nadmístního významu, ovlivňujících území více obcí, a to především ve specifických oblastech se sociálně ekonomickými problémy (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d));
- vymezit související veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření, případně asanační území nadmístního významu, pro které lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. g)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Vzhledem k závažnosti problému negativní segregace je vhodné, aby zjištění územních podmínek pro její vznik bylo součástí doplňujících průzkumů a rozborů (vyhl. č. 500/2006 Sb., § 11).

Obce by měly využít také poznatky z analýzy provedené kraji a naplňovat strategii, která byla pro řešení tohoto problému stanovena v ZÚR.

Pro naplňování této priority je vhodné využít i poznatků z dalších rozvojových dokumentů, především z programů rozvoje obcí / integrovaných plánů rozvoje měst.

Pro uplatnění této priority v územním plánu je důležité zohlednění požadavků na řešení urbanistické koncepce, požadavků na řešení veřejné infrastruktury, požadavků na veřejně prospěšné stavby a opatření a asanace, požadavků a pokynů pro řešení hlavních střetů zájmů a problémů v území a požadavků na vymezení zastavitelných ploch a ploch a přestavby s ohledem na obnovu a rozvoj sídelní struktury, které se promítnou do zadání územního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. d), e), g), i), j)).

V souladu s požadavky v zadání územního plánu je nutno v řešení územního plánu

- vymežit plochy a koridory dopravní infrastruktury, zvláště s ohledem na potřebný vývoj dopravní obslužnosti (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. d));
- vymežit plochy a koridory potřebné technické infrastruktury a občanského vybavení (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. d));
- v souladu s demografickou a sociální strukturou obyvatelstva vymežit plochy pro zdravé, vyhovující a cenově dostupné bydlení (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c), f));
- vymežit plochy výroby a skladování a plochy smíšené výrobní (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c));
- vymežit plochy přestavby v nevyhovujících územích (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c));
- vymežit související veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h)).

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MMR, MPSV.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 16, 17, 18, 32.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (15)

[15.1]

V této souvislosti považujeme za klíčové pro upadající městské čtvrti následující strategie činnosti, založené na integrované politice městského rozvoje:

- *zavádění strategií pro dosažení vyššího standardu fyzického prostředí;*
 - *posílení lokální ekonomiky a místní politiky zaměstnanosti;*
 - *aktivní vzdělávací politika pro děti a mládež;*
 - *podpora cenově dostupné/sociálně únosné a efektivní městské dopravy.*
-

ČL. (16)

Při stanovování způsobu využití území v územně plánovací dokumentaci dávat přednost komplexním řešením před uplatňováním jednostranných hledisek a požadavků, které ve svých důsledcích zhoršují stav i hodnoty území. Při řešení ochrany hodnot území je nezbytné zohledňovat také požadavky na zvyšování kvality života obyvatel a hospodářského rozvoje území. Vhodná řešení územního rozvoje je zapotřebí hledat ve spolupráci s obyvateli území i s jeho uživateli (viz také čl. 20 PÚR ČR 2006) a v souladu s určením a charakterem oblastí, os, ploch a koridorů vymezených v PÚR ČR.

Vysvětlení pojmů a komentář:

Priorita klade důraz na to, že nelze nadřazovat neodůvodněně a bez zvážení všech souvislostí udržitelného rozvoje pouze některý ze zájmů (ať veřejný nebo soukromý), tato priorita souvisí s požadavkem priority čl. (14). Územní rozvoj ve smyslu čl. (3) PÚR je *konsensuální obecně prospěšný rozvoj hodnot území ČR* a proto je nutno posuzovat jej komplexně, a to jak s ohledem na záměry rozvoje obce i všech partnerů, kteří jej ovlivňují a podílejí se na něm, tak i v mezích limitů využití území, zjištěných v ÚAP a doplňujících průzkumech a rozbořech. Požadovaným výsledkem je dlouhodobé směřování územního rozvoje k vyváženým územním podmínkám, které umožňují zvyšování kvality života obyvatel území při rozvoji jeho hodnot. I když stavební zákon upravuje proces projednávání pořizované ÚPD, je zřejmé, že k nalezení vhodných řešení to samo o sobě nepostačuje. Dle §18 odst. 2 SZ *Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje.* Proto je účelné zapojit do územně plánovací činnosti aktéry územního rozvoje s významným vlivem na jeho hospodářský a sociální rozvoj, kteří mu poskytují potřebné impulsy i prostředky (soukromý sektor), nebo kteří ho mohou významně omezovat.

Specifické roli soukromého sektoru v územním plánování je věnována III. kapitola dokumentu „Řídící principy trvale udržitelného rozvoje evropského kontinentu“, přijatého ministry států Rady Evropy (členem je i Česká republika) na 12. zasedání Evropské konference ministrů zodpovědných za územní plánování (CEMAT), konané v Hannoveru ve dnech 7. a 8. září 2000 ^[16.1].

Zapojením vlivných aktérů územního rozvoje je možno získat důležité informace, náměty a připomínky pro plánovací proces a tím zvýšit jeho účinnost. Občané podrobně znají prostředí, ve kterém žijí, a mohou tudíž předpovídat dopady změn na toto prostředí a nalézat možnosti minimalizace negativních dopadů.

Požadavek spolupráce soukromého a veřejného sektoru na formulování územního rozvoje v ÚPD uvádí v jiných souvislostech i priorita čl. (27) – (nutnost využívat regionální seskupení k dialogu všech partnerů) a priorita čl. (28) – (spolupráce veřejného i soukromého sektoru při navrhování a ochraně městských prostorů a veřejné infrastruktury).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

V souvislosti s touto prioritou se v čl. (175) PÚR ČR 2008 ukládá krajům spolupracovat s úřady územního plánování s cílem využívat a zohledňovat zjištění vyplývající z ÚAP a zajistit jejich promítnutí do zadání územních plánů a regulačních plánů. Tyto požadavky uplatní krajské úřady podle § 47 odst. 2 SZ, jejich úloha je v tomto nezastupitelná, a dále na základě § 171 SZ (Státní dozor ve věcech územního plánování a stavebního řádu). Krajský úřad má pravomoc kontrolovat splnění požadavků do zadání ÚP a RP, vyplývajících z ÚAP, ve

stanovisku ke konceptu územního plánu podle § 48 odst. 5 SZ a při posouzení návrhu územního plánu podle § 51 SZ.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Obce využijí poznatků z územně analytických podkladů (ÚAP) a stanoví již v zadání požadavky na účelnou koncepci rozvoje území obce a ochranu a rozvoj jeho hodnot (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6 písm. d)).

Úřady územního plánování se mohou k zadání ÚP vyjádřit z hlediska ochrany veřejných zájmů územního plánování, uvedených v § 18 odst. 4 SZ.

V územním plánu budou zohledněny historicky a kulturně cenné plochy (pozemky) architektonicky nebo urbanisticky významných staveb na úrovni obce. S přihlédnutím k jejich hodnotám je pak nutno stanovovat podmínky pro využití těchto ploch a prostorové uspořádání (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. f)) a tím ovlivnit zlepšení kvality života obyvatel.

Pokud se jedná o zvláště hodnotná území, je vhodné v územním plánu vymezit plochy, ve kterých je prověření změn jejich využití územní studií podmínkou pro rozhodování, případně vymezit plochy, ve kterých je pořízení a vydání regulačního plánu podmínkou pro rozhodování o změnách jejich využití (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 2 písm. b)c)).

Pokud se obec rozhodne pořídit územní plán, případně jeho změnu, je vhodné ještě před zadáním znát přání a požadavky všech zainteresovaných subjektů, týkající se rozvoje území obce. Je vhodné využít různých technik, vedoucích k získání takovýchto poznatků, např. výběr připomínek prostřednictvím připomínkových listů, veřejné projednání, sociologický průzkum, ankety, interaktivní výstavy. Je možné také zřídit pracovní skupiny, komise, výbory (viz www.uur.cz Účast veřejnosti v procesu územního plánování, prosinec 2008).

Zásadní pozornost je nutno věnovat veřejnému projednání (§ 22 SZ), kde uplatněné námitky a připomínky mohou být důležitým podnětem pro dorepracování návrhu územního plánu.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 14, 15, 17, 18, 27

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (16)

[16.1]

(23) Soukromé investice patří k hybným silám sociálního a tedy i územního rozvoje. Jeden z nejdůležitějších úkolů politiky územního plánování je poskytnout soukromým investorům, v souladu s cíli politiky územního plánování, perspektivní výhledy rozvoje a jistoty územního plánování. Společně s příslušnými odvětvovými politikami by měla politika územního rozvoje přispívat též ke zvyšování atraktivity obcí a regionů pro soukromé investory na regionální i místní úrovni a to způsobem, který je v souladu s veřejnými zájmy.

(24) Soukromým kapitálem financované projekty velkého měřítka by měly být sladovány s perspektivami rozvoje jejich regionů již v samém zárodku. Tímto způsobem mohou být velké projekty, jako jsou například vysokorychlostní železnice s jejich dopravními uzly, střediska nakládky, letiště, kongresová a konferenční centra apod., významným zdrojem dynamiky ekonomického rozvoje v okolních oblastech a přispět tak k územně vyváženému rozvoji za předpokladu, že budou založeny na patřičném dlouhodobém územním plánování. Příslušné správní orgány musí zajistit, aby multiplikační efekty velkých rozvojových projektů byly přínosem pro města a obce v jejich okolí. Politika územního rozvoje může také přispívat ke zmenšování škodlivé konkurence mezi místními orgány, což má ve svém důsledku pozitivní efekt na investiční klima.

(26) Protože veřejných financí dostupných pro pokrytí potřeb společnosti je nedostatek, především v oblasti technické a sociální infrastruktury a s tím spojených služeb, bude požadováno po soukromém sektoru, aby více přispěl v nadcházejících letech k dosažení cílů regionálního rozvoje. Je nutné podporovat partnerství veřejného a soukromého sektoru, která se rozvíjejí v oblastech dříve určených výhradně sektoru veřejnému. To se vztahuje hlavně na různé druhy infrastruktury a služeb (doprava, telekomunikace, dodávky vody, zdravotnictví, vzdělávání apod.) a na oblast místního rozvoje. Dohromady se soukromým kapitálem by mělo být více využíváno zkušeností v oblasti vedení projektů v tržní ekonomice. Partnerství veřejného a soukromého sektoru by měla být ve všech evropských regionech chápána jako doplněk veřejných služeb, které stále budou zastávat důležitou úlohu.

(27) Jedním klíčem k úspěšnému partnerství veřejného a soukromého sektoru je efektivní správní struktura ne pouze na národní, ale i na regionální a místní úrovni. Musí být schopná vytvářet rámec pro soukromé investory a efektivně monitorovat implementaci projektů. Je proto nezbytné jasně definovat smluvní pravidla.

ČL. (17)

Vytvářet v území podmínky k odstraňování důsledků náhlých hospodářských změn lokalizací zastavitelných ploch pro vytváření pracovních příležitostí, zejména v regionech strukturálně postižených a hospodářsky slabých a napomoci tak řešení problémů v těchto územích. (Viz také čl. 21 PÚR ČR 2006).

Vysvětlení pojmů a komentář:

V územně plánovací dokumentaci musí být v souladu s potřebou vymezován dostatek vhodných zastavitelných ploch pro výrobu a skladování a smíšených výrobních ploch, případně ploch občanského vybavení, které by mohly být nabídnuty zájemcům o investice, které by pro dané území znamenaly nové pracovní příležitosti. V souvislosti s tím je však nutno ve spolupráci s dotčenými obcemi vymezit a chránit před zastavením pozemky nezbytné pro vytvoření souvislých ploch veřejné zeleně a parků, přístupných každému bez omezení (§ 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích).

Vymezení strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionů – viz příloha k Usnesení vlády ze dne 22. 2. 2010 č. 141 „Návrh aktualizace vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2010 – 2013“. Seznam strukturálně postižených a hospodářsky slabých regionů – viz Příloha č. 1 tohoto materiálu.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Pro naplňování této priority je vhodné využít poznatků z dalších rozvojových dokumentů kraje, především z programů rozvoje krajů / strategie rozvoje krajů. Vhodné je rovněž využít znalosti o Programu na podporu realizace průmyslových zón 2005 – 2011 (Czechinvest).

Získané poznatky je nutno potom využít při vymezení ploch výroby a skladování regionálního (popř. nadregionálního) významu / strategické průmyslové zóny/(vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Pokud je v ZÚR vymezena plocha pro strategickou průmyslovou zónu, která je situována na území více obcí, je nutné aby obce již od zadání územního plánu respektovaly tento požadavek (vyhl.č. 500/2006 Sb., příl.č.6, písm. a)).

Dále se prioritou uplatní zejména vymezením potřebných zastavitelných ploch a ploch přestavby (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c)) na úrovni obce a to zejména

- vymezením ploch výroby a skladování (vyhl. č. 501/2006 Sb. § 11);
- vymezením smíšených výrobních ploch (vyhl. č. 501/2006 Sb. § 12);
- vymezením ploch občanského vybavení (vyhl. č. 501/2006 Sb. § 6).

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MMR, MPO.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 15, 16, 18.

ČL. (18)

Podporovat polycentrický rozvoj sídelní struktury. Vytvářet předpoklady pro posílení partnerství mezi městskými a venkovskými oblastmi a zlepšit tak jejich konkurenceschopnost. (Viz také UAEU, část III. 2 čl. 16, 17; viz také čl. 18/ PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Polycentrický rozvoj území je důležitým územním principem pro zajištění udržitelného rozvoje. Jeho hlavním posláním je podpora územní soudržnosti prostřednictvím vyrovnanějšího sociálního a ekonomického rozvoje regionů.

Partnerství venkovských obcí a měst spočívá ve vypracovávání společných rozvojových strategií k řešení společných problémů a tím umožnění větší atraktivity území pro získávání investic.

Sídelní struktura, jinými slovy struktura osídlení, je zmiňována též v prioritách čl. 14, 25 a 27.

Sídelní struktura je struktura daná rozmístěním, velikostí, členěním a vzájemnými prostorovými i funkčními vztahy sídelních útvarů a ostatních prvků osídlení (dopravní sítě, lineární tahy infrastruktury, výrobní, rekreační a jiné zóny, ležící mimo sídelní útvary, prvky krajiny) (www.uur.cz Slovník územního plánování).

Městské a venkovské oblasti jsou svébytná sídelní a hospodářská území, musí se ale ve svých funkcích (městské oblasti jako iniciátor inovací a nositel ekonomického rozvoje a služeb nadmístního významu, venkovské oblasti jako zdroj zemědělské výroby a hlavní nositel rekreační funkce) vzájemně a oboustranně výhodně doplňovat. Mezi oběma typy oblastí by mělo docházet k intenzivní výměně služeb. Měly by být posilovány vždy ty funkce, které odpovídají daným možnostem a potenciálu území. Přitom je třeba zohlednit principy udržitelného rozvoje, aby docházelo k územně vyváženému rozdělení nákladů a výnosů a oba typy oblastí ve stejné míře profitovaly ze vzájemné spolupráce.

Městské a venkovské oblasti se mají ve svých funkcích doplňovat při zachování jejich místních podmínek, charakteristických znaků a hodnot, tradic atd.;

kvalita každé oblasti má být zabezpečena a podporována v souladu s ekologickou, ekonomickou a sociokulturní únosností území;

v jednotlivých oblastech by měly být zachovány příznivé životní a pracovní podmínky;

je nutno posilovat malá (v podmínkách ČR za malá města lze považovat města do 5000 obyvatel) a střední města (za střední města lze považovat města od 5000 do 50000 obyvatel) ve venkovských oblastech jako střediska regionálního rozvoje;

pořízení (aktualizace) územně plánovací dokumentace by mělo probíhat ve vzájemné koordinaci časové a věcné v územích vytvářejících přirozené vazby a spjitost.

Textem této priority jsou do PÚR ČR 2008 promítnuty i požadavky „Územní agendy Evropské unie“, která vstoupila pro Českou republiku v platnost v květnu 2007 při jednání neformální ministerské schůzky na téma rozvoj měst a územní soudržnost v Lipsku ^[18.1].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Stav a charakter sídelní struktury je zjišťován v ÚAP kraje jako sledovaný jev č. 6. (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 1, část B).

Na základě těchto ÚAP a s ohledem na uvedenou prioritu je nutné v ZÚR stanovit zásady pro zachování a rozvoj polycentrické sídelní struktury. Dále je nutno zpřesnit vymezení ploch a koridorů, ovlivňujících území více obcí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d)) tak, aby mohly být stanoveny požadavky nadmístního významu na koordinaci územně plánovací činnosti obcí a na řešení v územně plánovací dokumentaci obcí, zejména s přihlédnutím k podmínkám obnovy a rozvoje sídelní struktury (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. h)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Obce s ohledem na zásady pro zachování a rozvoj polycentrické sídelní struktury, stanovené v ZÚR, a polohu obce v rozvojové oblasti nebo rozvojové ose v zadání územního plánu uvádějí požadavky na rozvoj území obce (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6 písm. c)) a vymezení zastavitelných ploch a ploch přestavby (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. j)).

V řešení územního plánu se priorita uplatní zejména:

- zabezpečením vhodných zastavitelných ploch v přirozených centrech spádových území pro vytvoření nových pracovních příležitostí, rozvoje bydlení a zařízení veřejné infrastruktury (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7 odst. 1 písm. c, d));
- vymezením ploch rekreace vhodných druhů ve vhodných územích (vyhl. č. 501/2006 Sb., §5).

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MPO, MMR.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 15, 16, 17, 24, 27.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (18)

[18.1]

V části III 2 čl. 16, 17 je uvedeno:

(16) Konkurenceschopná a udržitelná Evropa zahrnuje velmi rozmanité a vzájemně různě závislé městské regiony různé velikosti a venkovské oblasti. Městské regiony jsou tedy obklopeny městskými centry a oblastmi venkovského rázu. Venkovské oblasti ve vzdálenosti mimo oblast přímého doježdění do městských regionů jsou obklopeny regionálními centry a malými a středně velkými městy. Příslušné orgány by měly jako vzájemně závislí partneři určit svá společná aktiva, vypracovat společné regionální a subregionální strategie rozvoje a tak společně položit základ větší přitažlivosti regionů a subregionů a možnosti investičních rozhodnutí soukromého i veřejného sektoru. Tomu říkáme partnerství měst a venkova.

(17) Regionálně orientovaná investiční rozhodnutí by měly společně připravovat veřejné a soukromé zainteresované subjekty. V této souvislosti je nezbytné, aby například místní orgány různé velikosti vytvářely dobrovolná sdružení pro společný marketing a rozvoj společných strategií na řešení společných problémů. V souvislosti s demografickou změnou musí orgány, které čelí úbytku mladých obyvatel, úzce spolupracovat, aby mohly udržet atraktivitu služeb a infrastruktury. Tato spolupráce znamená nový politický rozměr. Její posílení může v evropských regionech vyžadovat nová opatření týkající se územní správy. Obecně řečeno, rádi bychom vytvořili příležitosti pro inovační hospodářský rozvojový potenciál na základě zkušeností z úspěšného partnerství a politické spolupráce ve funkčním regionálním kontextu, zahrnujícím i přeshraniční oblasti. Podporujeme proto pozitivní konkurenci mezi městy a regiony.

ČL. (19)

Vytvářet předpoklady pro polyfunkční využívání opuštěných areálů a ploch (tzv. brownfields průmyslového, zemědělského, vojenského a jiného původu). Hospodárně využívat zastavěné území (podpora přestaveb revitalizací a sanací území) a zajistit ochranu nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy) a zachování veřejné zeleně, včetně minimalizace její fragmentace. (Viz také čl. 22 PÚR ČR 2006). Cílem je účelné využívání a uspořádání území úsporné v nárocích na veřejné rozpočty na dopravu a energie, které koordinací veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území omezuje negativní důsledky suburbanizace pro udržitelný rozvoj území.

Vysvětlení pojmů a komentář:

V urbanismu je polyfunkčním objekt, zóna nebo území, zahrnující více různých funkcí. V obecné rovině se může jednat i např. o věc, zařízení apod., které lze pro více funkcí použít.

(Oberstein, Ivo, Cach, Jan: *Názvosloví urbanismu a územního plánování*. Praha: FA ČVUT, 2001. Materiál z výzkumného úkolu MSM 210000026 „Proměny urbanismu“).

Suburbanizace je proces nekontrolovaného rozrůstání příměstských oblastí. Tento proces je charakteristický nejen pro hromadné stěhování obyvatel z centrálních částí měst za jejich administrativní hranice, ale i pro přesun komerčních aktivit. Suburbanizace se týká i masivní výstavby logistiky a výroby za hranicemi měst. Nově osídlená území si zachovávají úzké funkční vazby s centrálními částmi měst. Suburbanizace vytváří problémy urbanistické, sociální, ekonomické, demografické i dopravní.

Suburbanizace je vyvolána neustále rostoucími prostorovými nároky a požadavky na komfort ze strany jednotlivců i organizací (Internet 2005, *Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.*).

Revitalizace opuštěných areálů a ploch je jedním z nejdůležitějších úkolů v územním plánování. Nové plochy především pro výrobu a skladování a občanské vybavení by se měly vymezovat až po průkazu, že nelze využít opuštěné plochy. Pokud se v obci takové plochy nacházejí, mělo by být součástí doplňujících průzkumů a rozborů ověření jejich možné využitelnosti. V této souvislosti je nutno neopomíjet i ustanovení § 55 odst. (3) stavebního zákona, které ukládá při změně územního plánu prokázat nemožnost využití již vymezených zastavitelných ploch. Je-li pro posílení hospodářského rozvoje obce nezbytné vymezit nové zastavitelné plochy, je nutno preferovat umístění zastavitelných ploch v návaznosti na zastavěné území, do lokalit s nižším stupněm ochrany půdy, s co nejmenším rozsahem vlivů na životní prostředí a s nízkými nároky na veřejnou infrastrukturu.

Resortem odpovědným za řešení problematiky regenerací brownfieldů v České republice je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR ve spolupráci s ministerstvy životního prostředí a financí. V roce 2006 Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest ve spolupráci s krajskými úřady zpracovala „Vyhledávací studii pro lokalizaci brownfieldů“, jakožto podklad pro „Národní strategii regenerace brownfieldů“, kterou vzala na vědomí vláda České republiky svým usnesením č. 857 ze dne 9. července 2008. Cílem strategie je zvýšit přitažlivost a hodnotu brownfieldů na úroveň, kdy budou moci soutěžit s výstavbou na zelené louce.

V České republice existuje národní databáze brownfieldů, spravovaná Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest. Národní databáze brownfieldů nabízí přes webový portál <http://www.brownfieldy.cz/> lokality připravené pro plány domácích i zahraničních investorů. Databáze pomáhá na jedné straně vracet život na ta území, která člověk využil a pak opustil, a na straně druhé zjednodušuje investorům práci s výběrem nejvhodnějšího místa pro podnikání v České republice. Dostatečná nabídka zrehabilitovaných areálů či zabezpečení financování

nákladové mezery z veřejného sektoru pomůže snížit zbytečné zábory půdy pro investice na „zelené louce“, které jsou v rozporu s principy udržitelného rozvoje.

Problémům regenerace brownfields se věnuje materiál „Řídící principy trvale udržitelného územního rozvoje evropského kontinentu“ (CEMAT) ^[19.1]

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Priorita se uplatní zejména stanovením požadavku na využívání brownfields jako priority územního plánování kraje především v územích s velkým podílem ploch brownfields (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. a)).

Kraje při formulování takové priority mohou využít Národní databáze brownfieldů.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Obce při naplňování této priority vychází

- z ustanovení priority v ZÚR;
- z poznatků z ÚAP obce (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 1, ř. 4 v kombinaci s dalšími sledovanými jevy).

S ohledem na tato zjištění stanoví obce již v zadání územního plánu požadavky na řešení brownfields, ochranu nezastavěného území a ochranu veřejné zeleně (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6 a), b)).

Priorita se pak v řešení územního plánu uplatní zejména vymezením ploch přestavby a vymezením systému sídelní zeleně (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c)).

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 21, 23, 24.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (19)

[19.1]

Kap. IV, odst. 5 čl. (37) uvádí:

Politika územního plánování musí podpořit ...regeneraci zpustlých urbanizovaných oblastí a nápravu jejich prostředí, regeneraci oblastí poškozených průmyslovým znečištěním a předchozími vojenskými aktivitami ...

ČL. (20)

Rozvojové záměry, které mohou významně ovlivnit charakter krajiny, umísťovat do co nejméně konfliktních lokalit a následně podporovat potřebná kompenzační opatření. S ohledem na to při územně plánovací činnosti, pokud je to možné a odůvodněné, respektovat veřejné zájmy např. ochrany biologické rozmanitosti a kvality životního prostředí, zejména formou důsledné ochrany zvláště chráněných území, lokalit soustavy Natura 2000, mokřadů, ochranných pásem vodních zdrojů, chráněné oblasti přirozené akumulace vod a nerostného bohatství, ochrany zemědělského a lesního půdního fondu. Vytvářet územní podmínky pro implementaci a respektování územních systémů ekologické stability a zvyšování a udržování ekologické stability a k zajištění ekologických funkcí krajiny i v ostatní volné krajině a pro ochranu krajinných prvků přírodního charakteru v zastavěných územích, zvyšování a udržování rozmanitosti venkovské krajiny. V rámci územně plánovací činnosti vytvářet podmínky pro ochranu krajinného rázu s ohledem na cílové charakteristiky a typy krajiny a vytvářet podmínky pro využití přírodních zdrojů. (Viz také Evropská úmluva o krajině).

Vysvětlení pojmů a komentář:

Ochrana krajiny a všech jejích prvků je významnou součástí udržitelného rozvoje území. Jejím dodržováním se naplňuje také jeden ze základních cílů územního plánování formulovaný v § 18 odst. 4 SZ.

Při uplatňování této priority je nezbytná znalost limitů využití území včetně jejich zobrazení ve výkresu limitů využití území, jako součásti ÚAP krajů a obcí. Uplatňování této priority souvisí s úkolem územního plánování, uvedeným v § 19 odst. 1, písm. c) stavebního zákona.

Tímto ustanovením stavebního zákona i textem této priority jsou do PÚR promítnuty požadavky „Evropské úmluvy o krajině“^[20.1].

Rovněž materiál ESDP „Evropské perspektivy územního rozvoje“ v kap. 3.4 Prozíravá péče o přírodní a kulturní dědictví v čl. (132) se touto problematikou zabývá^[20.2].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

V návrhu ZÚR (§ 37 odst. 5 stavebního zákona) musí být přijata kompenzační opatření, pokud je ve stanovisku k vyhodnocení vlivů na ŽP uvedeno, že ZÚR mají negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti a neexistují alternativní řešení s menším negativním vlivem nebo bez něj a ÚPD je nutno přijmout z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu. Z tohoto ustanovení jednoznačně vyplývá, že se jedná o krajní řešení a je proto vždy nutné hledat především řešení méně konfliktní.

Priorita se uplatní zejména:

- upřesněním územních podmínek koncepce ochrany a rozvoje přírodních hodnot území kraje – např. stanovením územních podmínek pro těžbu nerostných surovin ve vymezených prostorách v souladu s dodržováním zásad ochrany přírody a krajiny (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. e));
- zpřesněním a vymezením prvků ÚSES nadmístního významu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d));
- návrhem veřejně prospěšných opatření, podporujících ochranu půdy před vodní a větrnou erozí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. g)).

Ve zvláště složitých případech řešení koridorů technické a dopravní infrastruktury, které mohou být v konfliktu s charakterem krajiny a ochranou zvláště chráněných území je nutné prověřovat vhodná řešení pořízením územní studie (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. i)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

V návrhu územního plánu (§ 50 odst. 4 stavebního zákona) musí být přijata kompenzační opatření, pokud je ve stanovisku k vyhodnocení vlivů na ŽP uvedeno, že ÚP má negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti a neexistují alternativní řešení s menším negativním vlivem nebo bez něj a ÚPD je nutno přijmout z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu. Z tohoto ustanovení jednoznačně vyplývá, že se jedná o krajní řešení a je proto vždy nutné hledat především řešení méně konfliktní.

Priorita se uplatní zejména:

- účelnou koncepcí technické infrastruktury, vymezením zastavitelných ploch ve vhodných lokalitách, kde umístěním nedojde k narušení krajinného rázu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c), d));
- vymezením veřejně prospěšných staveb, podporujících dodávky kvalitní pitné vody a nakládání s odpadními vodami (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h));
- vymezením veřejně prospěšných opatření, obnovujících tůň a mokřady (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h));
- vymezením veřejně prospěšných opatření, umožňujících migrační prostupnost toků pro vodní organismy (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h));
- návrhem veřejně prospěšných staveb a opatření podporujících zvýšení retenční schopnosti krajiny, zejména v záplavových územích (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h));
- vymezením prvků ÚSES (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. e)).

Ve zvláště složitých případech řešení koridorů technické a dopravní infrastruktury, které mohou být v konfliktu s charakterem krajiny a ochranou zvláště chráněných území, je nutné hledat schůdné řešení pořízením územní studie – tj. vymežit v ÚP plochy a koridory, kde podmínkou pro rozhodování bude pořízení územní studie (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 2 písm. b)).

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MŽP.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 14, 21.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (20)

[20.1]

Čl. 5 a) a dále čl. 5 d):

Každá strana se zavazuje:

- a) právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity;

d) začlenit krajinu do svých politik územního a urbánního plánování, do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky, jakož i do ostatních politik s možným přímým či nepřímým dopadem na krajinu.

[20.2]

Čl. (132):

... územní rozvoj může plnit důležitou úlohu při zachování a udržitelném uplatňování biologické rozmanitosti na místní a regionální úrovni. Přestože jsou někdy oprávněna přísná ochranná opatření, bývá často vhodnější integrovat ochranu a správu ohrožených oblastí do strategií územního rozvoje...

Čl. (136):

... Vytvoření sítě chráněných oblastí v celém Společenství (Natura 2000), které jsou zařazeny do Směrnice pro ochranu přirozeného prostředí a do dalších ekologických směrnic, je velmi slibný přístup, který je třeba harmonizovat v rané fázi s politikou regionálního rozvoje. Koordinovaná opatření pro oblasti, které spadají do této sítě, musí být vypracována a sladěna s perspektivami územního rozvoje.

ČL. (21)

Vymežit a chránit ve spolupráci s dotčenými obcemi před zastavěním pozemky nezbytné pro vytvoření souvislých ploch veřejně přístupné zeleně (zelené pásy) v rozvojových oblastech a v rozvojových osách a ve specifických oblastech, na jejichž území je krajina negativně poznamenána lidskou činností, s využitím její přirozené obnovy; cílem je zachování souvislých pásů nezastavěného území v bezprostředním okolí velkých měst, způsobilých pro nenáročnou formu krátkodobé rekreace a dále pro vznik a rozvoj lesních porostů a zachování prostupnosti krajiny. (Viz také Lipská charta, část II.; viz také čl. 23 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Ve většině rozvojových oblastí a os i v některých specifických oblastech může docházet vlivem hospodářské činnosti ke zvýšení problémů, plynoucích ze zvýšeného hluku, nadměrné dopravy, znečištění ovzduší a vody a dalších negativních jevů. Vytvářením zelených pásů lze částečně snížit dopad těchto negativních jevů.

Zeleným pásem se rozumí vyznačené území kolem měst, ve kterém je nová výstavba výrazně omezena. Vhodné využití území v zeleném pásu musí být definováno v územně plánovací dokumentaci a nemělo by být jiné, než zemědělské (včetně rekonstrukce stávajících zemědělských budov), lesní a lesoparkové, zahradnické a rekreační, které je kompatibilní se zemědělským nebo přírodním využitím (V. Kirschner: Nástroje regenerace brownfields ve Skotsku, Urbanismus a územní rozvoj 6/2008).

V ČR by v prostoru zeleného pásu měl být nástroji územního plánování chráněn převládající přírodní charakter krajiny, při umístění nezbytných staveb zajištěna jeho prostupnost.

Protože v souladu se zněním priority je vhodné zelené pásy využívat přednostně pro nenáročnou formu krátkodobé rekreace, je potřebné velmi uvážlivě do zelených pásů zakomponovávat zemědělský půdní fond, který rekreační využití omezuje.

Poznámka: Ve Velké Británii politika zelených pásů kolem měst je aplikována od roku 1938. Prvními městy se zelenými pásy byla města Glasgow a Edinburgh. V současnosti jsou ve Velké Británii zelené pásy považovány za nástroj, který nutí města k novému využití brownfields (viz priorita (19)).

Tato priorita váže na kap. 3 PÚR ČR 2008 Rozvojové oblasti a rozvojové osy, kde v čl. (38) f) je zdůrazněna nutnost ochrany a využití rekreačního potenciálu krajiny při rozhodování o území.

Textem této priority se také naplňuje prohlášení ministrů, které je zakotveno v Lipské chartě o udržitelných evropských městech (sjednané při příležitosti neformální ministerské schůzky na téma rozvoj měst a územní soudržnost v Lipsku v květnu 2007) ^[21.1].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Vzhledem k tomu, že v PÚR jsou všechny příměstské oblasti krajských měst určeny jako rozvojové oblasti, s požadavkem na ochranu a využití rekreačního potenciálu krajiny, je třeba vzít na vědomí, že nezbytným předpokladem k naplnění této priority je úzká spolupráce těchto měst s okolními obcemi. Kraje by měly zpracovat podklad, příp. stanovit kritéria v ZÚR, na základě kterých budou vybrány vhodné pozemky a budou chráněny před zastavěním (vyhl. 500/2006 Sb., příl. 4, odst. 1 písm. e), f)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Pro uplatnění této priority v územním plánu je zásadní zohlednění požadavků na koncepci uspořádání krajiny ze ZÚR, které se promítnou do zadání územního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 6, písm. a)) a dále požadavků na plošné uspořádání území včetně koncepce uspořádání krajiny (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 6, písm. d)).

Při řešení územního plánu se prioritou uplatní zejména při stanovování koncepce systému sídelní zeleně, včetně vymezení ploch pro zelené pásy (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 7, odst. 1 písm. e), f)).

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MŽP.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 14, 19, 20.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (21)

[21.1]

Část Vytváření a zajištění vysoce kvalitního veřejného prostoru:

Kvalita veřejných prostranství člověkem vytvořené městské krajiny a architektonický a urbanistický rozvoj hrají důležitou roli při vytváření životních podmínek městského obyvatelstva.

ČL. (22)

Vytvářet podmínky pro rozvoj a využití předpokladů území pro různé formy cestovního ruchu (např. cykloturistika, agroturistika, poznávací turistika), při zachování a rozvoji hodnot území. Podporovat propojení míst, atraktivních z hlediska cestovního ruchu, turistickými cestami, které umožňují celoroční využití pro různé formy turistiky (např. pěší, cyklo, lyžařská, hipo). (Viz také čl. 24 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Podmínkou fungujících oblastí, vhodných pro cestovní ruch, je atraktivní přírodní prostředí (často velkoplošná chráněná území, rozsáhlé komplexy lesa, rybníční soustavy, řeky, hory, zajímavý ráz krajiny) a dále kulturní hodnoty (památky, kulturní zajímavosti, historická města a vesnice se zachovalou lidovou architekturou atd.).

Rozvoj příležitostí, které poskytuje cestovní ruch, zvláště v regionech strukturálně postižených a hospodářsky slabých, je významným posílením hospodářských podmínek (rozvoj veřejné infrastruktury, vytváření nových pracovních příležitostí atd.). V méně osídlených venkovských oblastech je přírodní a kulturní dědictví základem pro hospodářskou a sociální regeneraci, založenou mimo jiné na „udržitelném“ cestovním ruchu a rekreaci.

Prioritní musí být rozvoj forem kvalitního „udržitelného“ cestovního ruchu.

Je proto nezbytné vyhodnotit dopad cestovního ruchu na dané území (záběr zemědělské a lesní půdy, ohrožení zdrojů pitné vody, poškozování vzhledu krajiny a její znečišťování, poškozování provozem motorových vozidel, změna krajiny způsobená výstavbou objektů pro rekreaci apod.).

Priorita navazuje mimo jiné na ustanovení materiálu ESDP – Evropské perspektivy územního rozvoje ^[22.1].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

S využitím poznatků z ÚAP kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 1, část B) při stanovení priority územního plánování kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. a)) je nutno určit územní předpoklady a zásady pro rozvoj rekreace ve vhodných územích.

Na základě stanovené priority vymezit plochy rekreace nadmístního významu, ovlivňující území více obcí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d)), (plochy rekreace viz vyhl. 501/2006 Sb., §5).

Ve zvláště citlivých územích vymezit plochy a koridory pro cestovní ruch, ve kterých je pořízení a vydání regulačního plánu orgány kraje podmínkou pro rozhodování o změnách jejich využití (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4 odst. 1 písm. j)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Obce při naplňování této priority vychází z ustanovení priority v ZÚR, z poznatků ÚAP obce (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 1, část A), a z doplňujících průzkumů a rozborů.

S ohledem na tato zjištění stanoví obce již v zadání územního plánu požadavky na řešení ploch rekreace a cestovního ruchu včetně propojení míst, atraktivních z hlediska cestovního ruchu, turistickými cestami, které umožňují celoroční využití pro různé formy turistiky (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6 a), b), c), d), e)).

Priorita se pak v řešení územního plánu uplatní zejména vymezením ploch rekreace (vyhl. č. 501/2006 Sb., §5) a stanovením podmínek pro jejich využití (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c), e), f)) a také stanovením podmínek pro využití nezastavěných ploch, zelených pásů apod.

V mnoha případech se obce sdružují do mikroregionů a společně vytvářejí programy rozvoje mikroregionů / strategie rozvoje mikroregionů. Součástí těchto rozvojových dokumentů bývají i rozvojové záměry, týkající se rozvoje cestovního ruchu. V těchto případech je pak vhodné i rozvojové záměry v územně plánovací dokumentaci vzájemně koordinovat.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MMR.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 14.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (22)

[22.1]

Kap. 3.2.3 Rozvoj vycházející z místních tradic, rozmanité a produktivní venkovské oblasti uvádí v čl. (89):

... Existují venkovské regiony, které si vytvořily relativně dobré konkurenceschopné postavení v oblasti zemědělství či turistického ruchu.

V čl. (99) téhož materiálu se doporučuje:

Prosazování strategií diverzifikovaného rozvoje s ohledem na potenciál venkovských oblastí, které povedou k rozvoji, založenému na tradicích ... Podpora venkovských oblastí v oblasti vzdělání, kvalifikace a vytváření nezemědělských pracovních příležitostí.

Dále se doporučuje využití rozvojového potenciálu v oblasti ekologicky přijatelných forem turistického ruchu.

ČL. (23)

Podle místních podmínek vytvářet předpoklady pro lepší dostupnost území a zkvalitnění dopravní a technické infrastruktury s ohledem na prostupnost krajiny. Při umístování dopravní a technické infrastruktury zachovat prostupnost krajiny a minimalizovat rozsah fragmentace krajiny; je-li to z těchto hledisek účelné, umísťovat tato zařízení souběžně. (Viz také čl. 25 PÚR ČR 2006). Nepřípustné je vytváření nových úzkých hrdel na trasách dálnic, rychlostních silnic a kapacitních silnic; jejich trasy, jsou-li součástí transevropské silniční sítě, volit tak, aby byly v dostatečném odstupu od obytné zástavby hlavních center osídlení.

Vysvětlení pojmů a komentář:

Fragmentace krajiny znamená rozdělení přírodních lokalit, či územních celků v krajině na menší a izolovanější jednotky. Jedním z hlavních důvodů fragmentace krajiny je kromě zemědělství a urbanizace především konstrukce a využívání dopravní infrastruktury. Pod tu se řadí nejen silniční komunikace, ale také železnice a vodní cesty. Liniové dopravní cesty dělí území, kterým procházejí, na stále menší a menší části, čímž dochází k jeho fragmentaci, která negativně ovlivňuje život v krajině.

S fragmentací krajiny úzce souvisí vznik bariérového efektu, kdy se dopravní stavba stává výraznou bariérou na migrační cestě. Bariérový efekt lze zmírnit účinnými vhodnými technickými opatřeními.

Bariérovost v území vystihuje míru prostupnosti území pro člověka, populace živočichů a rostlin; vedle toho zároveň míru narušení krajiny liniovými stavbami dopravní a technické infrastruktury a omezení aktivit, spojených s rekreační funkcí krajiny. Méně bariér v území znamená jeho vyšší kvalitu z hlediska estetického i z hlediska ochrany biodiverzity.

Prostupnost krajiny pro člověka zajišťují především koridory významných pěších a cyklistických propojení, tj. významných úseků základní sítě pěších tras a páteřních, hlavních, doplňkových či místních cyklotras. Jsou důležité k překonání liniových a plošných bariér (řeky, železniční tratě, kapacitní silniční komunikace, průmyslové areály, vodní toky apod.).

Naplňováním této priority je zajišťováno plnění úkolu územního plánování *chránit krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel ... a prostřednictvím územního plánování ... určovat podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťovat ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků* (§ 18, odst. 4 stavebního zákona).

Priorita váže na materiál ESDP – Evropské perspektivy územního rozvoje ^[23.1].

Priorita vyjadřuje rovněž požadavek na ochranu obyvatelstva před účinky hluku a imisí z automobilové dopravy při vedení koridorů dálnic, rychlostních silnic a kapacitních silnic. Doporučuje se navrhovat taková technická řešení, která zabezpečí, že rozmístěním komunikací nedojde ke zhoršení podmínek života obyvatel.

Tato priorita navazuje na Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1692/96/ES. Hlavním cílem je odlehčení městských aglomerací od zbytné dopravy, zajištění zdravého rozvoje měst a obcí včetně respektování ochrany rozvojových a rekreačních ploch v těsné souvislosti s jejich zastavěnými územími.

Úzkým hrdlem se zde rozumí místo na dopravní trase, které není schopno bezproblémově převést dopravní kapacity do něj ústící. *Dostatečným odstupem* je míněn minimálně takový odstup, který splňuje požadavky platných předpisů. *Obytnou zástavbou* se rozumí: *Souhrn staveb a zařízení navržený nebo realizovaný pro uspokojování funkce bydlení na daném*

pozemku a v konkrétních územních podmínkách (Slovník územního plánování, <http://www.uur.cz/slovník2/>).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Při navrhování ploch a koridorů dopravní infrastruktury (vyhl. č. 501/2006 Sb., §9 odst. 1), zejména dopravy silniční a drážní, je nutno volit řešení minimalizující fragmentaci krajiny. Možným naplněním této priority je konfrontovat rozvojové záměry technické a dopravní infrastruktury a koordinovat tak, aby byla prioritou naplněna v co největší možné míře (např. formou studií).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

V požadavcích na řešení dopravní a technické infrastruktury již v zadání územního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 6, písm. e)) je nutno uplatnit požadavek na řešení ploch a koridorů dopravní a technické infrastruktury, které minimalizuje fragmentaci krajiny v souladu s řešením problematiky na úrovni kraje. Zároveň, pokud je to možné, je nutno uplatnit požadavek na souběžné umístění dopravní a technické infrastruktury.

To však neznamená, že v blízkosti obytné zástavby nelze realizovat dopravní trasy. Rozhodujícím kritériem je naplnění požadavků platných předpisů, resp. realizace takových opatření, která omezí nepříznivé dopady dopravních tras.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MD, MPO.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 19, 24.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (23)

[23.1]

Kap. 3.3.3 Efektivní a trvale udržitelné využití infrastruktury v čl. (118) konstatuje:

... Efektivnější využití stávající infrastruktury lze dosáhnout posílením ekologicky příznivých dopravních systémů a rozvíjením mezidruhových dopravních řetězců. ... Nezbytná je politika preferující používání veřejné dopravy ve městech a jejich zázemí i v hustě osídlených regionech.

V čl. (124) tento materiál výslovně doporučuje:

Snížení negativních účinků v oblastech vystavených vysokému tlaku dopravy posílením dopravních prostředků slučitelných s ekologickými požadavky ... a dále „koordinované a integrované plánování a řízení infrastruktury k odstranění neefektivních investic (např. nadbytečný paralelní rozvoj dopravní infrastruktury) a zajištění nejefektivnějšího využití stávající dopravní infrastruktury.

ČL. (24)

Vytvářet podmínky pro zlepšování dostupnosti území rozšiřováním a zkvalitňováním dopravní infrastruktury s ohledem na potřeby veřejné dopravy a požadavky ochrany veřejného zdraví, zejména uvnitř rozvojových oblastí a rozvojových os. (Viz také Lipská charta, bod II.2; viz také čl. 26 PÚR ČR 2006). Možnosti nové výstavby posuzovat vždy s ohledem na to, jaké vyvolá nároky na změny veřejné dopravní infrastruktury a veřejné dopravy. Vytvářet podmínky pro zvyšování bezpečnosti a plynulosti dopravy, ochrany a bezpečnosti obyvatelstva a zlepšování jeho ochrany před hlukem a emisemi, s ohledem na to vytvářet v území podmínky pro environmentálně šetrné formy dopravy (např. železniční, cyklistickou).

Vysvětlení pojmů a komentář:

Dostupnost v rámci měst a regionů má významný vliv na kvalitu života, životní prostředí a ekonomickou výkonnost. Rozvoj dopravního systému zajistí obyvatelům efektivní a cenově dostupnou veřejnou dopravu, která snižuje závislost na dopravě soukromými vozidly. Plánování rozvoje a řízení veřejné dopravy musí zároveň dbát na snižování negativních dopadů dopravy na životní prostředí a organizovat veřejnou dopravu tak, aby byla zajištěna dostupnost přirozených center spádových území.

Řešení pro zlepšení hromadné dopravy osob představují integrované dopravní systémy, které v současnosti fungují na různé úrovni téměř ve všech krajích ČR (s výjimkou kraje Vysočina).

Některé integrované dopravní systémy se překrývají, či navzájem doplňují (Liberec – Jablonec, Č. Budějovice – Tábor a další).

K naplňování této priority přispěje zejména analyzování provozu integrovaných dopravních systémů a případný návrh jejich rozvoje, zvláště v rozvojových oblastech a osách, a to ve spolupráci odpovědných partnerů a provozovatelů.

Doporučuje se rovněž, aby kraje pořídily studii pro zjištění stavu a návrhu environmentálně šetrných forem dopravy pro své území.

K této problematice se vyjadřuje i Lipská charta o udržitelných evropských městech ^[24.1].

Přepravní náročnost, která je zvyšována mimo jiné suburbanizací (bydlení, budování nákupních a zábavních center na okrajích měst a obcí atd.), je nutno prostřednictvím územně plánovací činnosti regulovat.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Na základě studie ke stavu a návrhu environmentálně šetrných forem dopravy je vhodné vytipovat území, pro které je zavedení některé z vhodných forem dopravy prioritní (priorita kraje) (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. a)).

Podle závěrů případné studie a formulované priority kraje je pak nutno v ZÚR:

- vymezit koridory dopravní infrastruktury nadmístního významu pro zajištění dobré obslužnosti všech částí území kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d));
- podporovat rozvoj cyklistické dopravy vymezením koridorů pro vybudování sítě cyklistických tras, spojujících obce v rámci celého kraje, popřípadě v návaznosti na celostátní síť, a to pro rekreační využití i každodenní dojížděku (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d));

- vytvořit územní podmínky pro vybudování nebo modernizaci železniční sítě regionálních tratí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

V požadavcích na řešení dopravní infrastruktury již v zadání územního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. e)) je nutno uplatnit požadavek na řešení dopravní infrastruktury s ohledem na ZÚR, ÚAP a doplňující průzkumy a rozборы.

V územním plánu se prioritě se uplatní zejména:

- vymezením koridorů dopravní infrastruktury včetně podmínek pro jejich umístění (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. d));
- podporou rozvoje cyklistické dopravy vymezením koridorů pro vybudování sítě cyklostezek v obcích v návaznosti na ZÚR (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d)).

V mnoha případech se obce sdružují do mikroregionů a společně vytvářejí programy rozvoje mikroregionů / strategie rozvoje mikroregionů. Součástí těchto rozvojových dokumentů bývají i rozvojové záměry, týkající se budování sítě cyklostezek. V těchto případech je pak vhodné i tyto rozvojové záměry s územně plánovací dokumentací vzájemně koordinovat.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MD.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 18, 19, 23, 27, 29.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (24)

[24.1]

Kap. I:

Základním příspěvkem ke zlepšení kvality života, lokality jako takové a životního prostředí může být udržitelný, dostupný a cenově přijatelný systém městské dopravy s koordinovaným napojením na dopravní síť spádového regionu města. Obzvláštní pozornost je třeba věnovat řízení dopravy a systémů integrované dopravy, včetně sítí cest a chodníků pro pěší a cyklostezek. Systém dopravy ve městě musí být sladěn s požadavky na bydlení, pracoviště, životní prostředí a veřejná prostranství.

ČL. (25)

Vytvářet podmínky pro preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami v území (záplavy, sesuvy půdy, eroze atd.) s cílem minimalizovat rozsah případných škod. Zejména zajistit územní ochranu ploch potřebných pro umístování staveb a opatření na ochranu před povodněmi a pro vymezení území určených k řízeným rozlivům povodní. Vytvářet podmínky pro zvýšení přirozené retence srážkových vod v území s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajinu jako alternativy k umělé akumulaci vod. (Viz také ÚAEU, část III. 5 čl. 23, 24; viz také čl. 27 PÚR ČR 2006)

V zastavěných územích a zastavitelných plochách vytvářet podmínky pro zadržování, vsakování i využívání dešťových vod jako zdroje vody a s cílem zmírňování účinků povodní.

Vysvětlení pojmů a komentář:

Přírodní katastrofy působí každoročně značné škody s vážnými následky na životy a zdraví lidí, hospodářství, sídelní strukturu a krajinu. Různé druhy, rozsah a intenzita lidského využívání způsobuje ohrožení velkých ploch půdy nenapravitelnými ztrátami její struktury a funkce. Úkolem územního plánování je zabezpečit preventivní opatření s cílem minimalizace rozsahu škod a vytvořit méně zranitelnou sídelní strukturu.

V zastavěných územích a zastavitelných plochách je nutné vytvářet podmínky pro zadržování dešťových vod doplněním vhodné zeleně včetně technických řešení ve vztahu na řešení kanalizačního systému a s ohledem na hydrogeologické podmínky území.

Požadavky uvedené v této prioritě souvisí se zjištěními z ÚAP obcí (především jevy č. 47, 50, 51, 52, 54, 62).

Uplatňování této priority souvisí s cílem územního plánování, uvedeným v § 18, odst. 5 stavebního zákona *V nezastavěném území lze v souladu s jeho charakterem umísťovat stavby, zařízení a jiná opatření ... pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků*

Tímto ustanovením zákona a textem této priority jsou naplněny i územní priority pro rozvoj Evropské unie, stanovené v ÚAEU ^[25.1].

Evropský parlament a Rada Evropské unie přijaly směrnici 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládnutí povodňových rizik s cílem snížení nepříznivých účinků povodní na lidské zdraví, životní prostředí, kulturní dědictví a hospodářskou činnost, které souvisejí s povodněmi ve společenství. Tato směrnice ukládá členským státům za povinnost zpracovat do 22. 12. 2011 předběžné vyhodnocení povodňových rizik, do 22. 12. 2013 dokončit mapy povodňového nebezpečí a mapy povodňových rizik a dále do 22. 12. 2015 dokončit a zveřejnit plány pro zvládnutí povodňových rizik. Směrnice je promítnuta do novely vodního zákona č. 150/2010 Sb., která vstoupí v platnost od srpna 2010.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Pro naplnění této priority je nutno věnovat zvláštní pozornost formulaci upřesnění územních podmínek koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. e)).

V souladu s územními podmínkami koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje a se Směrnicí 2007/60/ES je pak nutno:

- vymezit plochy veřejné infrastruktury nadmístního významu pro snížení rizik (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. d));
- vymezit veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření, určená k řízeným rozlivům povodní na úrovni kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. g));
- k řešení rizikových území na úrovni kraje vymezit plochy, ve kterých je pořízení a vydání regulačního plánu podmínkou pro rozhodování o změnách jejich využití (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1 písm. j)) a v zadání tohoto dokumentu stanovit požadavky na ochranu před povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 9, odst. 1 písm. h)) včetně požadavků na **zvýšení přirozené retence** srážkových vod v území s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajinu jako alternativy k umělé akumulaci vod;
- vymezit plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod (LAPV) v souladu s Generelem území chráněných pro akumulaci povrchových vod.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Na základě poznatků z ÚAP obce, požadavků ZÚR a doplňujících průzkumů a rozborů je nutno v zadání územního plánu formulovat požadavky na ochranu před povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. h)).

V územním plánu je pak nutno pro naplnění této priority:

- vymezit plochy pro protierozní opatření, ochranu před povodněmi apod. (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. e));
- vymezit veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření, určená k řízeným rozlivům povodní (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h));
- vymezit plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod (LAPV) v souladu s Generelem území chráněných pro akumulaci povrchových vod;
- vymezit plochy, ve kterých je pořízení a vydání regulačního plánu podmínkou pro rozhodování o změnách jejich využití (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 2 písm. c)) k řešení rizikových území na úrovni obce a v zadání tohoto dokumentu stanovit požadavky na ochranu před povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 9, odst. 1 písm. h));
- vymezit plochy, ve kterých je prověření změn jejich využití územní studií podmínkou pro rozhodování o jejich využití, a to ve zvláště ohrožených územích tak, aby byla minimalizována rizika případných katastrof (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 2 písm. b));
- v rámci řešení urbanistické koncepce, včetně vymezení zastavitelných ploch, ploch přestavby a systému sídelní zeleně a koncepce veřejné infrastruktury vytvářet podmínky pro zadržování, vsakování i využívání dešťových vod jako zdroje vody a s cílem zmírňování účinků povodní (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c), d));
- při vymezování stavebních pozemků na plochách je nutno dodržet ustanovení vyhl. 501/2006 Sb., ve znění vyhl. 269/2009 Sb., §20 odst. 5 písm. c) a §21 odst. 3.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MZe, např. Plány hlavních povodí a Plány oblastních povodí a MŽP.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: č. 26.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (25)

[25.1]

Část III. 5 čl. 23, 24:

(23) Měly by se dále rozvíjet společné transregionální a integrované přístupy a strategie, aby bylo možné čelit přírodním rizikům, snížit a zmírnit emise skleníkových plynů a přizpůsobit se klimatické změně. Je třeba další úsilí o vytvoření a zintenzivnění politiky územní soudržnosti, zejména pokud jde o důsledky územně diferencovaných adaptačních strategií.

(24) Pro zlepšení efektivity řízení rizik a náležité vedení rozvoje by se měly ve spolupráci s našimi sousedními zeměmi přijmout integrované transevropské a přeshraniční strategie (např. ochrana proti povodním, předcházení suchu a desertifikaci, integrované řízení pobřežních pásem a horských oblastí, řízení technologických rizik, zlepšení předpovědi) a vytvořit nové formy režimu řízení rizik zejména v oblastech vystavených většímu počtu rizik, jako jsou pobřežní pásma, jezerní oblasti, přímořské oblasti, povodí řek a horské oblasti.

ČL. (26)

Vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umísťovat do nich veřejnou infrastrukturu jen ve zcela výjimečných a zvlášt' odůvodněných případech. Vymezovat a chránit zastavitelné plochy pro přemístění zástavby z území s vysokou mírou rizika vzniku povodňových škod. (Viz také čl. 27 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Úprava na úseku ochrany před povodněmi je obsažena především v zákoně č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (od srpna 2010 vstoupí v platnost novela tohoto zákona).

Záplavové území je administrativně určené území, které může být při výskytu přirozené povodně zaplaveno vodou. Rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad a to zpravidla včetně vymezení aktivní zóny záplavového území. Zákon o vodách stanoví striktně, jaké stavby mohou být umísťovány a jaké činnosti nesmí být prováděny v aktivní zóně záplavových území.

Záplavové území včetně aktivní zóny je jeden z významných limitů využití území.

Mimo aktivní zónu ve stanovených záplavových a ostatních známých inundačních územích mohou být povolovány stavby pouze se souhlasem příslušného vodoprávního úřadu a pouze za podmínek jím stanovených.

Není nutné, ani prakticky možné, aby v záplavových územích (mimo aktivní zónu) nebyly navrhovány a povolovány stavby, a to zejména v zastavěných územích obcí. Priorita však dbá na to, aby se nové zastavitelné plochy vymezovaly přednostně mimo záplavová území a v záplavových územích pouze ve výjimečných a odůvodněných případech. Takovým "výjimečným a odůvodněným případem" může být např. obec, jejíž převážná část se nachází v záplavovém území a vymezení zastavitelných ploch mimo záplavové území by znamenalo nežádoucí suburbanizaci se všemi důsledky s tím spojenými; může to být rovněž případ, kdy vymezení ploch mimo záplavové území koliduje s veřejným zájmem na ochraně ZPF (např. by došlo k záboru půd 1. tř. ochrany) apod. I v těchto případech je nezbytné, aby důvody pro vymezení zastavitelných ploch v záplavovém území byly náležitě prověřeny a komplexně posouzeny z hlediska převažujících veřejných zájmů, např. zpracováním a vyhodnocením různých variant umístění zastavitelné plochy, parametrů zástavby na ní a její hustoty, s posouzením jejího ohrožení a škod v případě povodní a prověřením opatření k snížení jejich důsledků. Dále priorita dbá na to, aby v systému ochrany před povodněmi byla upřednostněna realizace takových technických opatření, jejichž výsledkem by bylo zvyšování retenční schopnosti krajiny.

Zkušenosti z minulých povodní v ČR ukazují, že v řadě případů se obnovuje zástavba v územích s vysokou mírou vzniku povodňových škod. Jedním z důvodů (kromě důvodů ekonomických) je nepřipravenost dalších zastavitelných ploch, do kterých by mohla být zástavba přemístěna. Úkolem územního plánování je v takovýchto územích, v souladu s § 19, odst. 1 písm. g) stavebního zákona vytvářet v území podmínky pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Kraje na základě ÚAP obcí, ve kterých jsou stanoveny limity využití území, vyplývající z vymezení záplavových území, musí navrhovat změny využití území v ZÚR s respektováním těchto skutečností.

Z tohoto důvodu kraje v ZÚR posoudí záplavami ohrožená území a stanoví podmínky pro obnovu zástavby v těchto rizikových územích, včetně posouzení, zda je účelné do takovýchto území umístit veřejnou infrastrukturu financovanou z veřejných rozpočtů a obnovovat tu, která je opakovaně povodněmi poškozována.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Zásadním limitem využití území jsou vymezené aktivní zóny záplavového území, kde není možné navrhovat žádné zastavitelné plochy.

Obce musí:

- vymezit plochy a koridory pro veřejně prospěšné stavby a opatření k zajištění protipovodňové ochrany a pro zvýšení retence území (*vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1, písm. g), h)*),
- v případě, že jsou v ÚP vymezeny zastavitelné plochy v záplavovém území, je nezbytné tyto případy řádně odůvodnit, a to i z hlediska účelnosti umístování veřejné infrastruktury financované z veřejných rozpočtů a obnovování té, která je opakovaně povodněmi poškozována (*vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, část II., odst. 1, písm. c)*).

V zadání územního plánu stanoví obce požadavek na vymezení zastavitelných ploch pro možnost přemístění zástavby z rizikových území (*vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6 písm. h)*).

V řešení územního plánu je pak nutno vymezit plochy a stanovit podmínky pro změnu jejich využití tak, aby bylo minimalizováno riziko vzniku povodňových škod (*vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7 odst. 1 písm. e)*).

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 25.

ČL. (27)

Vytvářet podmínky pro koordinované umístování veřejné infrastruktury v území a její rozvoj a tím podporovat její účelné využívání v rámci sídelní struktury. Vytvářet rovněž podmínky pro zkvalitnění dopravní dostupnosti obcí (měst), které jsou přirozenými regionálními centry v území tak, aby se díky možnostem, poloze i infrastruktuře těchto obcí zlepšovaly i podmínky pro rozvoj okolních obcí ve venkovských oblastech a v oblastech se specifickými geografickými podmínkami. (Viz také UAEU, část III. 1 čl. 14, 15)

Při řešení problémů udržitelného rozvoje území využívat regionálních seskupení (klastrů) k dialogu všech partnerů, na které mají změny v území dopad a kteří mohou posilovat atraktivitu území investicemi ve prospěch územního rozvoje. (Viz také UAEU, část III. 3 čl. 18, 19)

Při územně plánovací činnosti stanovovat podmínky pro vytvoření výkonné sítě osobní i nákladní železniční, silniční, vodní a letecké dopravy, včetně sítě regionálních letišť, efektivní dopravní sítě pro spojení městských oblastí s venkovskými oblastmi, stejně jako řešení přeshraniční dopravy, protože mobilita a dostupnost jsou klíčovými předpoklady hospodářského rozvoje ve všech regionech. (Viz také UAEU, část III. 4 čl. 20, 22)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Pojem regionální seskupení („klastr“) je v PÚR používán k označení regionálního sdružení podnikatelských i nepodnikatelských subjektů, měst a regionů, v nichž spolupracují na územním rozvoji podnikatelé, vědci, pracovníci správy a řízení (PÚR ČR 2008 – příl. III/1).

Historickým vývojem se v sídelní síti ČR utvořila skupina obcí, které plní funkci mikroregionálních středisek. Pojem „mikroregionální“ zde má pouze územní obsah a označuje hierarchický řád „přirozené“ sídelně-geografické centrality. Tyto obce jsou stanovištěm základní občanské vybavenosti (úplná základní škola, praktický lékař, lékárna, pošta s normální otevírací dobou, základní sortiment průmyslového zboží v maloobchodní síti apod.). Reálně v ČR existuje cca 1000 těchto obcí ^[27.1]. Tyto obce zajišťují obsluhu nejmenších sídel ve svém okolí.

Počtem obyvatel větší a ekonomickou základnou silnější mikroregionální střediska nabízejí i rozsáhlejší možnosti pracovních příležitostí, které vyvolávají denní dojížděku za prací. Je v nich také rozšířeno spektrum služeb, objevují se specializovanější maloobchodní jednotky (např. prodej knih, nábytku), restaurace a bary, různé řemeslnické služby, základní školu doplňují i střední školy a učiliště, zdravotní služby mohou nabídnout lékaře specialisty. Takovýchto silnějších mikroregionálních středisek existuje v ČR okolo 200 ^[27.1]. V současné době se jejich síť poměrně dobře shoduje s obcemi s rozšířenou působností (ORP).

Zejména do těchto mikroregionálních středisek je nutno zabezpečit dopravní dostupnost.

Ustavení regionálních seskupení (klastrů) napomáhá k lepšímu prosazování rozvojových záměrů v území, protože tato seskupení již v průběhu pořízení územně plánovací dokumentace v těsné spolupráci s pořizovatelem přinášejí názory, podněty, zkušenosti, které mohou přispět k vyšší kvalitě této připravované dokumentace a ke zvýšení atraktivity území.

Mobilita a dostupnost jsou základními předpoklady hospodářského rozvoje ve všech regionech. Z hlediska vztahu měst a venkova doprava výrazně ovlivňuje jak urbanizaci území včetně suburbanizace měst, tak i rozvoj a umístění dopravní infrastruktury v území a následně

také dopravně provozní organizaci. Pro dosažení kvalitní dopravní dostupnosti je vhodné pořídit, případně aktualizovat dopravní studii.

Pro koordinované umístování zejména dopravní a technické infrastruktury je třeba konfrontovat jejich rozvojové záměry a formou vhodných podkladů je koordinovat tak, aby byl požadavek priority naplněn v co největší možné míře.

Ke zkvalitnění dopravní dostupnosti obcí přispěje zejména analyzování provozu integrovaných dopravních systémů a návrh jejich rozvoje.

Od časoprostorové dosažitelnosti a intenzity nabízených spojů se do značné míry odvíjí zájem nabízet a urbanizovat další plochy. Naopak intenzifikace a zkvalitňování dopravy ve stávajícím urbanizovaném prostředí měst podporuje intenzifikaci využití stávajících ploch v zastavěném území a tím účinně brání suburbanizaci.

K této problematice se vyjadřuje i Územní agenda Evropské unie *Za konkurenceschopnější a udržitelnou Evropu rozmanitých regionů* ^[27.2].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Nad rámec ustanovení stavebního zákona je výhodné ustavit pro snazší pořízení a schválení ZÚR regionální seskupení (klastry), sestavené ze zástupců podnikatelských i nepodnikatelských subjektů měst, obcí a mikroregionů, působících na území kraje. Tato regionální seskupení by měla při pořízení / aktualizaci ZÚR mít možnost ovlivňovat obsah tohoto dokumentu tak, aby po jeho vydání byl dokument výrazem souhlasu všech subjektů s rozvojovými záměry kraje.

Pro stanovení výkonné sítě osobní i nákladní dopravy na území kraje je vhodné využít dopravní studii (studie), která přispěje k účelnému vymezení ploch a koridorů dopravy na území příslušného kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1, písm. d)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

V požadavcích na řešení dopravní infrastruktury již v zadání územního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 6, písm. e)) je nutno uplatnit požadavek na účelné řešení ploch a koridorů dopravní infrastruktury v souladu s řešením problematiky na úrovni kraje. Zároveň, pokud je to možné, je nutno uplatnit požadavek na souběžné umístování dopravní a technické infrastruktury.

Při řešení územního plánu je na základě všech poznatků, a to i z úrovně kraje, potřebné stanovit účelnou koncepci veřejné infrastruktury včetně podmínek pro její umístování (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 d)).

V ÚPD obcí, které vykazují charakteristiku mikroregionálních center osídlení zohlednit v jejich koncepci rozvoje (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 b)) jejich význam v sídelní struktuře. Tato priorita může být důvodem pro vymezení ploch nadmístního významu v ÚP těchto obcí.

Pro lepší prosazování rozvojových záměrů v územním plánu je vhodné ustavit klastry i na úrovni měst / obcí.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MD, MPO.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 16, 18, 24, 28, 29.

[27.1]

Viz Kašparová, L. Půček, M. a kolektiv (2009) Kohezní politika: Osídlení v České republice a dále Majer, Mulíček, ČVUT: Pomůcka pro pořizovatele územně analytických podkladů – Místní pracovištní systémy a funkční urbanizovaná území v ČR

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (25)

[27.2]

k jednotlivým částem textu priority uvádí v kap. III:

Územní agenda staví na třech hlavních cílech Evropské perspektivy územního rozvoje (ESDP):

- *Rozvoj vyváženého a polycentrického urbánního systému a nového partnerství měst a venkova*
- *Zajištění rovnosti přístupu k infrastruktuře a znalostem*
- *Udržitelný rozvoj, moudré řízení a ochrana přírody a kulturního dědictví.*

Materiál, zaměřující se na posílení polycentrického a inovativního rozvoje prostřednictvím vytváření sítí městských regionů a měst uvádí v čl. (14), čl. (15), čl. (18), čl. (19), čl. (20):

(14) Městské regiony a města nejrůznější velikosti jsou nejlépe schopny využívat svých vlastních silných stránek v kontextu celoevropské spolupráce s podnikateli a se společenskými a politickými zainteresovanými subjekty ... (15) Města, která fungují jako regionální centra by měla spolupracovat jako součásti polycentrického vzoru pro zajištění přidané hodnoty pro jiná města ve venkovských a periferních oblastech a také pro oblasti se specifickými geografickými problémy a potřebami... (18) ... Jedním ze způsobů spojování sil může být vytvoření vhodných inovačních seskupení, ve kterých spolupracuje podnikatelská obec, vědecká obec a veřejná správa.... (19) Povzbuzujeme městské regiony různé velikosti, malá a středně velká města i venkovské oblasti, aby spolupracovaly s ostatními orgány včetně orgánů v jiných zemích, ... (20) Mobilita a dostupnost jsou klíčovými předpoklady hospodářského rozvoje ve všech regionech EU. Abychom splnili požadavky na mobilitu v polycentrickém evropském území včetně sousedních zemí a přispěli ke zdokonalení městského prostředí, je důležité zajistit integrovaný a udržitelný rozvoj multimodálních dopravních systémů

ČL. (28)

Pro zajištění kvality života obyvatel zohledňovat nároky dalšího vývoje území, požadovat jeho řešení ve všech potřebných dlouhodobých souvislostech, včetně nároků na veřejnou infrastrukturu. Návrh a ochranu kvalitních městských prostorů a veřejné infrastruktury je nutné řešit ve spolupráci veřejného i soukromého sektoru s veřejností. (Viz také Lipská charta, bod I. 1)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Priorita vychází z cíle územního plánování *vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích (§ 18 odst. 1 stavebního zákona).*

Za ideální město lze považovat takové, které má vyvážené podmínky pro všechny důležité aktivity, které ve městě probíhají (doprava, bydlení, práce a volný čas), dodržuje občanská práva a zajišťuje nejlepší životní podmínky obyvatel; akceptuje postoje a životní styl svých obyvatel a bere na vědomí názory všech, kteří ve městě pracují, obchodují apod.

Město by mělo najít rovnováhu mezi moderním rozvojem a zachováním historického dědictví, nové by mělo integrovat bez zničení starého a mělo by podporovat princip udržitelného rozvoje (*Evropská charta urbanismu, rozhodnutí EU č. 234, 1992*).

Priorita usiluje o naplnění tohoto rozhodnutí EU.

Procesem, v němž jsou koordinovány územní, tematické a časové aspekty klíčových oblastí městské politiky, je (*dle Lipské charty o udržitelných evropských městech*) integrovaná politika městského rozvoje. Tato politika umožňuje sladění zájmů městského rozvoje a napomáhá vytvoření konsenzu mezi státem, regionem, městy, občany a hospodářskými subjekty a umožňuje občanům hrát důležitou a aktivní roli při formování jejich bezprostředního prostředí. Zapojením hospodářských subjektů a subjektů mimo správu a spoluprací veřejného a soukromého sektoru je umožněno lépe využívat znalostí i finančních prostředků při plánování rozvoje a prostřednictvím těchto postupů je možno poskytovat více jistoty v oblasti plánování i investování.

Pro zapojení veřejnosti do územního plánování je klíčovým koncept místní Agendy 21 (vychází z dokumentu Agenda 21, který byl přijat na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru v roce 1992), a to zejména v provázání plánování strategického s plánováním územním. Strategický plán formuluje společenské cíle (zásady), opatření a projekty, z nichž některé mají územní průmět, jiné nikoliv. Důsledná koordinace strategického a územního plánování může do jisté míry předcházet řadě konfliktů, které se jinak mohou objevit například až ve fázi uplatňování územního plánu.

Strategické plánování je proces umožňující efektivní řízení rozvoje všech prvků hierarchického uspořádání společnosti (obec, kraj, stát, Evropská unie) i jakékoliv ziskové či neziskové organizace. Směr dalšího rozvoje je přitom dán celkovou vizí, prioritami a konkrétními střednědobými i dlouhodobými strategickými cíli. Strategický plán zjednodušeně stanoví cíle, termíny a případně cesty, jak cílů dosáhnout (Portál Občanská společnost, <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=1921880>).

Strategickým plánem se rozumí výchozí plánovací dokument, neoddělující složky sociálního, ekonomického a územního rozvoje. Vyjadřuje na základě předchozích analýz rozvojovou politiku a cíle rozvoje,

případně komplexní programový dokument založený na dohodě, formulující strategii rozvoje celé komunity, všech sfér jejího fungování i celého vymezeného území. Problémy řeší celostně, s důrazem na souvislosti a vzájemnou podporu navržených cílů politik a programů. (Slovník územního plánování, <http://www.uur.cz/slovník2/>)

V této oblasti bohužel ČR zatím zaostává a kvalitní strategické plány skutečně propojené s plány územními jsou spíše výjimkou.

Naplnění této priority může být úspěšné právě v případech, kdy ve městě dochází k úspěšné koordinaci strategického a územního plánování.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Kraje by měly stanovením priority územního plánování kraje (vyhl. č. 500/2006 Sb., odst. 1 písm. a)) požadovat, aby probíhala vzájemná koordinace mezi dokumenty územního plánování a regionální (hospodářské) politiky, tj. aby města a obce v jejich správním obvodu vzájemně koordinovaly rozvojové záměry v územně plánovací dokumentaci se záměry strategického plánu – programu rozvoje obce.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Priorita se uplatní zejména účelně stanovenou koncepcí rozvoje území obce, urbanistickou koncepcí, koncepcí veřejné infrastruktury s důrazem na vytváření kvalitních veřejných prostranství a koncepcí uspořádání krajiny (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. b), c), d), e)), která v souladu s prioritou stanovenou krajem koordinuje rozvojové záměry se záměry strategického plánu.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 27, 29.

ČL. (29)

Zvláštní pozornost věnovat návaznosti různých druhů dopravy. S ohledem na to vymezovat plochy a koridory nezbytné pro efektivní městskou hromadnou dopravu umožňující účelné propojení ploch bydlení, ploch rekreace, občanského vybavení, veřejných prostranství, výroby a dalších ploch, s požadavky na kvalitní životní prostředí. Vytvářet tak podmínky pro rozvoj účinného a dostupného systému, který bude poskytovat obyvatelům rovné možnosti mobility a dosažitelnosti v území. S ohledem na to vytvářet podmínky pro vybudování a užívání vhodné sítě pěších a cyklistických cest. (Viz také Lipská charta, bod I.; viz také čl. 26 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Dobré dopravní napojení je nezbytným předpokladem rozvoje měst a jejich zázemí. Vytváření vhodných podmínek pro efektivní městskou dopravu není jen záležitostí nástrojů územního plánování, ale závisí rovněž na podmínkách organizace provozu a zajištění financování této dopravy. Územní plánování může účelnou urbanistickou koncepcí vytvářet územní podmínky pro fungování městské hromadné dopravy. Nejvýznamnější je tento přístup v případě nutnosti napojení suburbanizovaných území, kdy často dochází k výstavbě bez širších souvislostí a hromadnou dopravu je nutno vést po stávajících nedostatečných komunikacích.

Údaje o stávajících zařízeních a případných problémech k řešení hromadné dopravy jsou součástí ÚAP obcí (vyhl. č. 500/2006 Sb., část A).

Uvedenou problematikou se zabývá i materiál ESDP ^[29.1].

Rovněž Lipská charta o udržitelných evropských městech se zabývá otázkami rozvoje efektivní a cenově dostupné veřejné dopravy, šetrné k životnímu prostředí a organizované tak, aby byla zajištěna integrace všech částí měst i širšího regionu ^[29.2].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Vzhledem ke skutečnosti, že priorita se váže především k městské hromadné dopravě, její uplatnění se týká zejména území měst a obcí. Efektivní městská hromadná doprava ale úzce souvisí s integrovanými dopravními systémy – viz priorita 24.

V oblasti cyklistické dopravy lze v ZÚR vymezit plochy a koridory pro cyklistickou dopravu nadmístního významu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1, písm. d)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Města a obce by měly vycházet z komplexní rozvahy o předpokládaném nárůstu počtu obyvatel a rozvojových záměrech a z případných problémů k řešení z ÚAP. Na základě těchto poznatků je potom nutno už v zadání územního plánu stanovit požadavky na plošné a prostorové uspořádání území a požadavky na řešení dopravní infrastruktury (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. d), e)).

V řešení územního plánu se priorita uplatní řešením urbanistické koncepce a koncepce dopravní infrastruktury (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1, písm. c), d)).

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MD.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 24, 27, 28.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (29)

[29.1]

Kap. 3. 3. 1 Integrovaný přístup pro lepší dopravní spoje a snazší dostupnost vědomostí uvádí:

Efektivní dopravní a telekomunikační systémy mají klíčovou úlohu při zvyšování ekonomické atraktivnosti metropolí a center.

Je nutno zajistit, aby všechny regiony měly dostatečný přístup k infrastruktuře, aby mohly posilovat svoji sociální a ekonomickou a tím i územní soudržnost ... Politika územního rozvoje musí působit ve směru vysoce kvalitní dopravní struktury doplněné sekundárními sítěmi k dosažení pozitivních efektů v daných regionech.

Tento materiál dále uvádí:

Koncentrace dopravních služeb a jejich přeplněné koridory snižují však efektivnost a zvyšují tlak na životní prostředí v některých oblastech. Ke snížení dopravní zátěže jsou důležitá integrovaná mezidruhová řešení, mezi něž patří přechod na ekologicky příznivé dopravní systémy a efektivnější využití stávajících infrastruktur ... Územní rozdíly ... není možno snižovat bez zásadního zlepšení dopravní infrastruktury a služeb u regionů, kde nedostatečný přístup k dopravní a komunikační infrastruktuře omezuje hospodářský rozvoj.

[29.2]

... základním příspěvkem ke zlepšení kvality života lokality jako takové a životního prostředí může být udržitelný, dostupný a cenově přijatelný systém městské dopravy s koordinovaným napojením na dopravní síť spádového regionu města. Obzvláštní pozornost je třeba věnovat řízení dopravy a systémům integrované dopravy, včetně sítí cest a chodníků pro pěší a cyklostezek. Systém dopravy ve městě musí být sladěn s požadavky na bydlení, pracoviště, životní prostředí a veřejná prostranství.

ČL. (30)

Úroveň technické infrastruktury, zejména dodávku vody a zpracování odpadních vod je nutno koncipovat tak, aby splňovala požadavky na vysokou kvalitu života v současnosti i v budoucnosti. (Viz také Lipská charta, bod I. 2)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Lokalizace ploch a koridorů, vhodných pro provozně samostatné soubory staveb a zařízení vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, vyplývá z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací České republiky. Kraj v samostatné působnosti zajišťuje zpracování a schvaluje plán rozvoje vodovodů a kanalizací pro své území nebo jeho část. Plán rozvoje vodovodů a kanalizací je „podkladem pro zpracování územně plánovací dokumentace, ... pro činnost stavebního úřadu a pro činnost obce a kraje v samostatné i přenesené působnosti“ (§ 4 zákona 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů).

K této problematice se vyjadřuje Lipská charta o udržitelných evropských městech ^[30.1] a materiál ESDP ^[30.2].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Zpracování / aktualizace ZÚR v této oblasti musí probíhat ve vzájemné koordinaci s plánem rozvoje vodovodů a kanalizací pro území jednotlivých krajů.

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Návrh plánu rozvoje vodovodů a kanalizací kraje před jeho schválením kraj projedná s obcemi ... (§ 4 zákona 274/2001 Sb.). Obce po schválení tohoto plánu jej využijí jako podklad pro zpracování územně plánovací dokumentace ve svém správním obvodu.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MPO, MZe.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: ---

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (30)

[30.1]

Musí být včas zlepšována kvalita technické infrastruktury, zejména zásobování vodou, čištění odpadních vod a další systémy tak, aby odpovídala měnícím se potřebám a budoucím standardům kvality života ve městě.

[30.2]

Kap. 3.4.3. Hospodaření s vodními zdroji: zvláštní výzva pro územní rozvoj čl. (145):

Politika ochrany vody a hospodaření s vodními zdroji se staly nezbytností. Politika týkající se povrchové a podzemní vody musí navazovat na politiku územního rozvoje. Preventivní opatření ke snižování odpadní vody, nadměrného využívání a znečišťování vodních zdrojů musejí mít přednost před technologiemi „na konci potrubí“. Správné územní plánování může rozhodujícím způsobem přispět ke zlepšení kvality vody. To je také důvod, proč je třeba důsledky velkých vodních projektů posuzovat na základě hodnocení teritoriálních a ekologických dopadů. Přeshraniční a nadnárodní rozvojové strategie navíc představují základ pro lepší hospodaření s vodními zdroji.

ČL. (31)

Vytvářet územní podmínky pro rozvoj decentralizované, efektivní a bezpečné výroby energie z obnovitelných zdrojů, šetrné k životnímu prostředí, s cílem minimalizace jejich negativních vlivů a rizik při respektování přednosti zajištění bezpečného zásobování území energiemi. (Viz také Lipská charta, bod I. 2)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Česká republika má k roku 2010 dosáhnout 8% podíl výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (OZE).

Obnovitelnými zdroji podle § 31 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a § 2 zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů) se rozumí obnovitelné nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu a energie bioplynu.

Jedná se především o fotovoltaické elektrárny, malé vodní elektrárny, větrné elektrárny a bioplynové stanice. Podrobnosti k této problematice uvádí metodický pokyn „Stavby a zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů“, viz http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MetodickeNavody/OZE/OZEmethodika_20090204.pdf.

K této oblasti se váže rovněž ustanovení Lipské charty o udržitelných městech – kap. I ^[31.1].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Problematika podmínek pro rozvoj výroby energie z obnovitelných zdrojů je na úrovni krajů řešena obvykle v programech rozvoje krajů a v územních energetických koncepcích.

Zpracování / aktualizace ZÚR v této oblasti musí probíhat ve vzájemné koordinaci s územní energetickou koncepcí dle zákona č.406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 4 tohoto zákona je územní energetická koncepce součástí územně plánovací dokumentace.

Zásady územního rozvoje pro území příslušného kraje by měly stanovit územní podmínky pro lokalizaci těchto zařízení nadmístního významu. Podmínky by měly být promítnuty do požadavků na koordinaci územně plánovací činnosti obcí a na řešení v územně plánovací dokumentaci obcí (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 4, odst., písm. h)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Při zpracování územně plánovací dokumentace obcí je nutno vycházet v případě hlavního města Prahy a statutárních měst ve vzájemné koordinaci s územní energetickou koncepcí dle zákona č.406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 4 tohoto zákona je územní energetická koncepce součástí územně plánovací dokumentace.

Obce na základě podmínek, stanovených v ZÚR, na základě ÚAP a doplňujících průzkumů a rozborů posoudí vhodnost umístění obnovitelných zdrojů energie na svém území a uplatní tento požadavek v zadání územního plánu stanovením požadavků na řešení veřejné infrastruktury (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 6, písm. e)).

V řešení územního plánu se priorita uplatní řešením koncepce veřejné infrastruktury včetně podmínek pro její umístování – např. omezení výšky staveb apod., stanovení maximálního koeficientu zastavění plochy, minimálního koeficientu zeleně apod. (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. 7, odst. 1, písm. d)).

Poznámka: Je nutno mít na zřeteli, že vymezení ploch (jejich využitelná rozloha) pro umístění výroben energie má vliv / je podmíněno nároky na adaptaci stávající veřejné infrastruktury – v tomto případě přenosové soustavy, její „převážní kapacity“.

MOŽNÁ VAZBA PRIORITY NA RESORTNÍ KONCEPCE

Znění této priority může sloužit jako jeden z podkladů pro tvorbu resortních koncepcí MPO, MŽP.

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 14.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (31)

[31.1]

Klíčovou podmínkou udržitelnosti veřejných služeb je energetická účinnost a hospodárné využívání přírodních zdrojů. Důležitým předpokladem efektivního využití zdrojů je kompaktní sídelní struktura. Té lze dosáhnout dobrým územním plánováním, které zabraňuje překotnému rozšiřování měst, a dále silnou kontrolou využití pozemků a spekulací s pozemky.

ČL. (32)

Při stanovování urbanistické koncepce posoudit kvalitu bytového fondu ve znevýhodněných městských částech a v souladu s požadavky na kvalitní městské struktury, zdravé prostředí a účinnou infrastrukturu věnovat pozornost vymezení ploch přestavby. (Viz také Lipská charta, bod I.; viz také čl. 29 PÚR ČR 2006)

Vysvětlení pojmů a komentář:

Bydlení plní základní potřebu při uspokojování životních potřeb člověka, při regeneraci a reprodukci jeho sil. Bydlení uspokojuje nároky fyziologické, psychologické a sociologické. Ty se realizují ve vlastních objektech pro bydlení a v jejich okolí. Bydlení přispívá ke zdraví člověka, je základním zdrojem lidské energie a sociálních vazeb. Bytový fond nízké kvality a bytový fond ve znevýhodněných městských částech nemůže naplnit tyto základní funkce.

Z rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí vyplynou informace o problémech sociodemografických podmínek a bydlení. Tato zjištění by měla být využita ke stanovení rozsahu a lokalizaci znevýhodněných částí, které nesplňují požadavky na kvalitní strukturu bytového fondu, zdravé prostředí a účinnou infrastrukturu. Z těchto poznatků musí vycházet návrh urbanistické koncepce příslušné obce.

Problematikou se zabývá i Lipská charta o udržitelných městech ^[32.1].

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI KRAJŮ

Na základě dostupných informací o problémech sociodemografických podmínek a bydlení získaných z ÚAP, zejména z rozboru udržitelného rozvoje území může kraj stanovit podle situace ve svém správním obvodu priority územního plánování kraje, ve které vyjádří požadavky na zlepšení kvality bytového fondu a na vymezení ploch přestavby v obcích (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 4, odst. 1, písm. a)).

STRATEGIE A ZÁKLADNÍ PODMÍNKY PRO NAPLŇOVÁNÍ PRIORITY V ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ ČINNOSTI OBCÍ

Obec vychází z priority územního plánování, stanovené krajem, nebo ze znalostí místních poměrů, problémů k řešení, uvedených v ÚAP obce, případně z jiných poznatků při naplňování ustanovení této priority, z doplňujících průzkumů a rozborů apod.

Pro uplatnění priority v územním plánu je zásadní zohlednění požadavků na urbanistickou koncepci, požadavků na řešení veřejné infrastruktury, požadavků na veřejně prospěšné stavby a opatření a asanace, požadavků a pokynů pro řešení hlavních střetů zájmů a problémů v území a požadavků na vymezení zastavitelných ploch a ploch přestavby s ohledem na obnovu a rozvoj sídelní struktury, které se promítnou do zadání územního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 6, písm. a), b), c), d), e), g), i), j), případně k), l)).

V řešení územního plánu se priority uplatní zejména:

- vymezením ploch pro zdravé, vyhovující a cenově dostupné bydlení (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1, písm. c));
- vymezením ploch přestavby v nevyhovujících územích (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. c));
- vymezením souvisejících veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 1 písm. g), h));

- případně vymezením ploch a koridorů, ve kterých je podmínkou pro využití pořízení územní studie, nebo regulačního plánu (vyhl. č. 500/2006 Sb., příl. č. 7, odst. 2, písm. b), c)).

VAZBA NA JINÉ PRIORITY

Vazba na prioritu: 15.

CITACE Z EVROPSKÝCH DOKUMENTŮ, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K PRIORITY (32)

[32.1]

k tomuto problému uvádí:

Pro dosažení cílů sociální soudržnosti a integrace ve městech a městských oblastech mohou být efektivním nástrojem promyšlené přístupy k sociálnímu bydlení. Zdravé, vyhovující a cenově dostupné bydlení může zvýšit atraktivitu těchto čtvrtí pro mladé i starší občany. Je to příspěvek ke stabilizaci městských čtvrtí.

Hospodářská aktivita a investice na straně jedné a vysoce kvalitní urbánní struktury, zdravé životní prostředí a moderní a účinná infrastruktura a služby na straně druhé jsou vzájemně těsně provázány. Z tohoto důvodu je též nezbytné zlepšovat stávající stavby v upadajících městských čtvrtích s ohledem na estetickou kvalitu, technický stav a energetickou účinnost.

Schválené znění Politiky územního rozvoje ČR 2008 a s ní související materiály naleznete na internetové adrese:

<http://www.mmr.cz/Politika-uzemniho-rozvoje-CR-2008>

4. POUŽITÉ ZDROJE

- Kašparová, L. Půček, M. a kolektiv (2009) **Kohezní politika: Osídlení v České republice**
- Majer, Mulíček, ČVUT **Pomůcka pro pořizovatele územně analytických podkladů – Místní pracovištní systémy a funkční urbanizovaná území v ČR**
(<http://www.mmr.cz/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Stanoviska-a-metodiky/Pomucka-pro-porizovatele-uzemne-analytickych-podkl>)
- Koutný, J. (2004) **Moderní urbanistické koncepce (vývoj urbanistických koncepcí)**
- MMR, Ústav územního rozvoje (2006,2008) **Principy a pravidla územního plánování**
- MMR (2000) **ESDP Evropské perspektivy územního rozvoje** (český překlad)
- MMR, Ústav územního rozvoje (2000) **Evropská konference ministrů zodpovědných za územní plánování (CEMAT) Řídící principy trvale udržitelného rozvoje evropského kontinentu** (český překlad)
- MMR, Ústav územního rozvoje (2007) **Lipská charta o udržitelných evropských městech** (český překlad)
- Universita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Centrum pro výzkum měst a regionů (2007) **Segregace v české republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava** (Závěrečná editorovaná zpráva projektu WA-014-05-Z01)
- Hrůza, J. (1977) **Slovník soudobého urbanismu**
- MŽP (1998) **Aarhuská úmluva** (český překlad)
- MMR, Vondruška, R. (2009) **Úloha regionální politiky v rozvoji venkova** Konference Venkov 2009
- MMR, Ústav územního rozvoje (2007) **Územní agenda Evropské unie Pro konkurenceschopnější a udržitelnou Evropu rozmanitých regionů** sjednána při příležitosti neformální ministerské schůzky na téma rozvoj měst a územní soudržnost v Lipsku ve dnech 24. A 25. Května 2007 (český překlad)
- MMR, Ústav územního rozvoje (2000) **Evropská úmluva o krajině** Rada Evropy, Florencie 20. 10. 2000 (český překlad)
- Kirschner, V. (2009) **Nástroje regenerace brownfields ve Skotsku** Urbanismus a územní rozvoj- ročník XI – číslo 6/2008
- **Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje** (2008) Textová část (výrok)
- MŽP (2007) **Zásady územního rozvoje Středočeského kraje – návrh zadání – stanovisko MŽP**
- **274/2001 Sb., zákon ze dne 10. července 2001 o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)**
- **Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. 10. 2000** ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky
- **Směrnice 2007/60/ES Evropského parlamentu a Rady o vyhodnocování a zvládnutí povodňových rizik**
- **254/2001 Sb., zákon o vodách a o změně některých zákonů** (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (od srpna 2010 vstoupí v platnost novela tohoto zákona)
- **Usnesení vlády ze dne 22. 2. 2010 č. 141** „Návrh aktualizace vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2010 - 2013“

Příloha č. 1:

STRUKTURÁLNĚ POSTIŽENÉ A HOSPODÁŘSKY SLABÉ REGIONY 2007 - 2013

Vláda ČR schválila Návrh aktualizace vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na roky 2010-2013. Aktualizovaný seznam regionů připravilo MMR ČR z důvodů výrazného zhoršení hospodářské situace a prudkého nárůstu nezaměstnanosti v některých regionech. Předchozí seznam byl sestaven v roce 2006. Na zařazené okresy a obvody obcí s rozšířenou působností budou více soustředěny pobídky operačních a resortních dotačních programů.

Nové vymezení regionů se soustředěnou podporou státu na období let 2010 - 2013

Strukturálně postižené regiony tvoří území okresů: Most, Chomutov, Teplice, Ústí nad Labem, Karviná, Nový Jičín, Sokolov.

Hospodářsky slabé regiony tvoří území okresů: Tachov, Hodonín, Třebíč, Bruntál, Děčín, Jeseník, Přerov, Šumperk, Znojmo, Blansko.

Území bývalých vojenských újezdů: Ralsko a Mladá.

Regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností tvoří území

okresů: Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Louny, Svitavy, Ostrava - město, Kroměříž, Vsetín;
obcí s rozšířenou působností: Ostrov, Frýdlant, Světlá nad Sázavou, Šternberk, Uničov, Valašské Klobouky, Vítkov.

Přehled ukazatelů pro vymezování regionů se soustředěnou podporou státu

"Problémový" region	Ukazatel (váha)
Podle usnesení vlády č. 560/2006:	
Strukturálně postižený region, hospodářsky slabý region a region s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností	<ul style="list-style-type: none">• souhrnné hodnocení situace na trhu práce (nezaměstnanosti) zahrnující míru nezaměstnanosti, dlouhodobou nezaměstnanost a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo (váha 0,4);• daňové příjmy na 1 obyvatele (váha 0,15);• počet podnikatelů na 1000 obyvatel (váha 0,15);• kupní síla obyvatel (váha 0,3).

Pramen: RNDr. Jiří Klíma, Mgr. Jan Pileček, Ing. Miloš Červený, CSc., ÚRS Praha, a. s., úsek regionálního rozvoje a bydlení